

Katedra: Katedra tělesné výchovy
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Management sportovní

Úspěchy sportovců narozených v městech do 50 tisíc obyvatel z Čech a Moravy.

Achievements of athletes born in the city in the territory of Bohemia and Moravia, with a population up to 50 thousand inhabitants.

Bakalářská práce: *I2-FP-KAT- 463*

Autor:
Jiří Šindelka

Podpis:

Vedoucí práce: Mgr. Klára Pochobradská

Konzultant:

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
70	2	5	5	23	1

V Liberci dne: 24.4.2012

Čestné prohlášení

Název práce: Úspěchy sportovců narozených v městech do 50 tisíc obyvatel
z Čech a Moravy.
Jméno a příjmení autora: Jiří ŠINDELKA
Osobní číslo: P09000678

Byl jsem seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 24.4.2012

Jiří Šindelka

Poděkování

Tímto bych chtěl moc poděkovat Mgr. Kláře Pochobradské za trpělivost a její odborné vedení bakalářské práce, které pro mě bylo velkým přínosem. Dále chci poděkovat své rodině, která mi vyšla vstříc, neustále mě podporuje ve studiu a poskytla mi odbornou konzultaci k této práci.

Anotace

Bakalářská práce popisuje sportovce, kteří se narodili v malých městech a obcích do 50 tisíc obyvatel na území Čech a Moravy. Dále se zabývá jejich největšími sportovními úspěchy od historie po současnost.

Svojí prací bych tak trochu chtěl „vzdát hold“ všem sportovcům, kteří přes různé nástrahy, od špatného rodinného zázemí, zdravotních indispozic či nedostatku finančních prostředků, bojují dál a snaží se přiblížit ke svému vysněnému cíli.

Z toho všeho vyplývá, že sport je hlavní náplní jejich života a odměnou za jejich dřinu může být dobrý výsledek a následný úspěch s ním spojený nebo jen dobrý pocit z toho, že dělám něco, co mě baví a může být inspirací pro ostatní lidi, kteří chtějí ve svém životě něco dokázat ať už ve světě sportu či v jiném.

Klíčová slova

Píle,

talent,

úspěch,

vítězství.

Annotation

Bachelor thesis describes athletes who were born in small towns, which are up to 50 thousand inhabitants, in the territory of Bohemia and Moravia. Furthermore, it deals with their largest sport achievements from past to present times.

By creating this work I would like to celebrate all athletes. They are trying to move closer to their dreams and are still fighting against various obstacles like bad family background, health issues or bad cash flow.

Sport is fulfilling their life and as a reward for their sweat could be success or at least feeling, that they are doing something meaningful - something that is enjoying and could be an inspiration for other people who want to change their life through the sports or anything else.

Key Words

Diligence,

succes,

talent,

victory.

Obsah

Úvod.....	13
1. Syntéza poznatků.....	14
1.1 Světové dějiny sportu.....	14
1.1.1 Řecko a Olympijské hry.....	14
1.1.2 Řím.....	15
1.1.3 Středověk.....	15
1.1.4 Novověk.....	16
1.1.5 Novodobé olympijské hry.....	17
1.2 České dějiny.....	17
1.2.1 Sokol.....	18
1.2.2 Nejzajímavější okamžiky českého a československého olympionismu.....	19
1.2.3 Český olympijský výbor.....	20
1.3 Definice úspěchu.....	21
1.4 Marketing sportu.....	21
1.4.1 Sponzoring.....	24
2. Hlavní cíl.....	26
3. Emil Zátopek.....	27
3.1 Král atletiky.....	27
3.2 Životopis.....	27
3.3 Úspěchy.....	28
3.4 Dana Zátopková.....	29
3.5 Dříč Emil Zátopek.....	29
3.6 Ukončení kariéry.....	30
4. Jarmila Kratochvílová	32
4.1 Královna na trůnu.....	32
4.2 Životopis.....	32
4.3 Úspěchy.....	33
4.4 Světový rekord.....	34

4.5 Helsinky.....	34
4.6 Ukončení kariéry.....	35
4.7 Trenér Ing. Miroslav Kváč.....	35
4.8 Doping?	36
4.8.1 Pohled na doping.....	36
4.9 Trenérka Jarmila Kratochvílová.....	37
5. Jan Železný.....	38
5.1 Princ se zlatou korunou.....	38
5.2 Životopis.....	38
5.3 Začátek kariéry.....	39
5.4 Zdraví	40
5.5 Trenéri.....	40
5.6 Sportovní zklamání.....	41
5.7 Sen 100 metrové hranice.....	41
5.8 Úspěšná devadesátá léta.....	42
5.9 Světový rekord	42
5.10 Olympijské snažení.....	43
5.11 Ukončení kariéry.....	44
5.12 Trenér Jan Železný.....	45
6. Podmínky pro sportovní výkon.....	46
7. Martina Sáblíková.....	48
7.1 Zázrak na bruslích.....	48
7.2 Životopis.....	49
7.3 První závody.....	49
7.4 Juniorské začátky.....	50
7.5 Zlepšování osobních rekordů.....	50
7.6 Sezóna 2003/2004.....	51

7.7 Školní povinnosti.....	51
7.8 Směr Turín.....	51
7.9 Peníze hýbou světem i sportem.....	52
7.10 Martina jede dál	53
7.11 Čekají se medaile.....	53
7.12 Sportovní hvězda stále září	54
7.13 Sport jako droga.....	56
7.14 Oceňovaná královna	56
8. Osobní setkání s Petrem Novákem a finanční bilance Martiny Sáblíkové.....	58
9. Závěr.....	66
10. Seznam použité literatury.....	68
11. Přílohy	70

Seznam zkratek a symbolů

Atd.	A tak dále
č.	Číslo
ČOS	Česká obec sokolská
ČOV	Český olympijský výbor
ČSOV	Československý olympijský výbor
ČSSR	Československá socialistická republika
ČSLA	Československá lidová armáda
ČSTV	Český svaz tělesné výchovy
km	Kilometr
KSČ	Komunistická strana Československa
m	Metr
MS	Mistrovství světa
NOV	Národní olympijský výbor
LOH	Letní olympijské hry
OH	Olympijské hry
Sb.	Sbírky
SP	Světový pohár
TUL	Technická univerzita v Liberci
Tzv.	Takzvané
VŠEM	Vysoká škola ekonomie a managementu
ZOH	Zimní olympijské hry
€	EUR
§	Paragraf
%	Procento
\$	USD

Seznam tabulek

Tabulka 1: Výhody a nevýhody marketingu ve sportu.....	21
Tabulka 2: Rozpis výdělků ze závodů světového poháru.....	62
Tabulka 3: Rozpis celkových výdělků.....	62
Tabulka 4: Odměna za 2 zlaté medaile.....	63
Tabulka 5: Sponzorské dary.....	64

Seznam obrázků

Obrázek 1: Emil Zátopek.....	27
Obrázek 2: Jarmila Kratochvílová.....	32
Obrázek 3: Jan Železný.....	38
Obrázek 4: Martina Sáblíková.....	48
Obrázek 5: Osobní setkání s Petrem Novákem.....	61
Obrázek 6: Výše odměn.....	63
Obrázek 7: Sponzorské dary v grafu.....	64

Úvod

Mým důvodem k výběru tématu „Úspěchy vybraných sportovců narozených ve městech do 50 tisíc obyvatel z Čech a Moravy“ pro zpracování bakalářské práce byl ten, že sport mě provází od mého dětství a také pocházím z města Mladá Boleslav, kterou ve světě proslavila nejen automobilka, ale i sportovec Jan Železný.

V naší malé zemi vyrostlo jak v historii, tak i v současnosti plno sportovců, kteří ač neměli takové sportovní zázemí, dokázali vytvořit světové rekordy, které byly dlouhou dobu nepřekonatelné a nebo je ještě nikdo nepřekonal.

V první kapitole chci připomenout historii sportu, která byla důležitá pro další rozvoj vnímání slova „sport“, až po jeho význam, jak je chápán dnes. V další kapitole se v krátkosti dotknu toho, jak se sport vyvíjel v naší republice.

V následujících kapitolách nejprve popíši životní příběh Emila Zátopka, který je již naším historickým sportovcem, jehož jméno zná celý svět. Sportovkyní, která již také svoji atletickou kariéru pověsila na hřebík, je Jarmila Kratochvílová, jejíž světový rekord platí už 29 let. A třetím atletem, který se narodil ve městě, které je i mým rodným, je Jan Železný a i tady se pozastavím nad jeho sportovním osudem.

Čtvrtou kapitolou se zaměřím na současnou světovou mistryni Martinu Sáblíkovou, která toho již ve svém sportovním životě mnoho dokázala a všichni pevně věříme, že ještě dokáže. U současné sportovkyně doložím i finanční situaci a rozhovor s trenérem Petrem Novákem.

V bakalářské práci jsem se tedy zaměřil na čtyři, podle mého názoru, velmi významné sportovce, kteří v historii sportu zanechali něco ze svého „já“, a zároveň se stali pro Českou republiku pomyslnými králi a královnami sportu. Mým hlavním cílem bylo zamyslet se, jak tito lidé ač z malého města, mohou dokázat velké věci.

Ke sportu neodmyslitelně patří i důležitost peněžních prostředků a v neposlední řadě talent. O tomto vztahu dvou důležitých aspektů pro úspěšného sportovce se budu v práci také zmiňovat.

1. Syntéza poznatků

1.1 Světové dějiny sportu

Sport je slovo, kterým označujeme tělesné aktivity moderního člověka. Sport je droga v tom nejlepším slova smyslu, dá se říci, že je takovým „životabudičem“. My jsme ho pouze povýšili do role nezastupitelného motivu lidské činnosti, jehož pomocí nejen naplňujeme svůj volný čas, ale jeho prostřednictvím můžeme dosáhnout slastného pocitu fyzické dokonalosti a opojení z toho, že jsme nejlepší, že jsme zvítězili.

Sportovní činnost patřila odjakživa do základního rejstříku hodnot lidského života a to bez ohledu na to, v které historické době byla provozována. Jen se kdysi nenazývala tímto termínem. Pojem „sport“ je v podstatě jakýsi slovní novotvar pocházející z angličtiny. Všeobecně se tvrdí, že do tohoto jazyka se dostal z francouzského výrazu „desporte“ někdy v druhé polovině 15. století. O sportu by se dalo říci, že je to pohybová aktivita provozována podle určitých pravidel a konvencí, jíž předchází trénink. Své „sporty“ už měl starověk a zejména v řeckém pojetí dosáhl přímo nebetyčných výšin. Lidstvo má za sebou několik desítek tisíc let svého kulturního vývoje. Sport ho prostupuje takřka neustále. Staroorientální společnosti nechápaly tělesný pohyb v podobě závodivých aktivit, ale spíše jako nutnost či součást kulturních a rituálních obřadů. Některé dochované památky v Mezopotámii svědčí však i o různých formách her a soutěží.¹

1.1.1 Řecko a Olympijské hry

Starověcí Řekové se nejvíce přiblížili k ideálu dokonalého člověka. Původní Řecko tak nastolilo potěšení ze sportu, ze soutěžení a z fyzické dokonalosti. Hry a sport byly neodmyslitelnou součástí života starých Řeků, ti se snažili dosáhnout toho, čemu říkali „kalokagathia“ harmonie tělesných i duševních schopností. Nejzdatnější lidé se pak účastnili her v Olympii. První olympijské hry proběhly roku 776 před našim letopočtem. Po dobu her platil po celém Řecku mír a vítěz dostal olivový věnec a do smrti byl váženým občanem. Mezi disciplíny patřil běh, skok do dálky a hod oštěpem a diskem. V antické éře se konalo celkem 293 olympiád. Přetrvaly tedy ztrátu politické samostatnosti řeckých polis, byly

---

¹ SOMMER, J., 2003. *Malé dějiny sportu* 1. Vyd. Olomouc: Fontána. ISBN 80-733-6116-7.

pořádány i v době římské okupace Řecka. Zanikly koncem 4. století po Kristu. Novodobé olympijské hry byly obnoveny v roce 1896. Řecká kalokagathia byla v jiném prostředí prostě neopakovatelná a zejména Římané k ní nikdy nenašli pozitivní vztah. V „římské“ éře se do řad sportovců, zejména pak těžkých atletů, dostávali i bývalí otroci.²

1.1.2 Řím

Římané se především těšili na gladiátorské hry a za Césara byly přemístěny do amfiteátru. Nejznámější a nejdochovalejší je Koloseum. I po okupaci Řecka Římem pokračovaly sportovní hry v duchu her olympijských. Byl to jakýsi kompromis mezi řečtstvím a římanstvím. Na sportovní hry se nikdy gladiátorské hry nedostaly. Období, které následovalo po pádu římského impéria, je označováno temným středověkem zvláště pro sport.³

1.1.3 Středověk

Tělesné aktivity středověkého člověka je třeba spojit s ideálem rytířství. Oblíbené byly rytířské turnaje, ale nějaký cílený systém ke zvýšení fyzické přípravy mladých rytířů neexistoval. Nejdéle se rytířské tradice udržely ve Španělsku. V sousední Francii se konaly až do 16. století. Středověk měl „na programu“ i jiné aktivity, roztahování selského vozu, vrhy kamenem či kládou, zdvíhání různých předmětů. Soutěžili zde jednotlivci, ale bývaly to i soutěže mezi vesnicemi či jinak utvořenými družstvy. Sportovní aktivity se provozovaly i v zimě. Původní brusle s dřevěnou základnou, do které byl zapuštěn úzký rovný nůž, vznikly pravděpodobně už ve 13. století. Podle maleb malířů můžeme soudit, že se už v té době konaly soutěže v krasobruslení. Z poloviny 16. století pochází i zpráva o rychlobruslařských závodech ve Švédsku. Sáně se staly nejoblíbenějším náčiním zimních radovánek. V Itálii se hojně rozšiřovaly míčovny. V Praze v době počátku renesance byly dokonce čtyři. Největšího rozsahu dosáhla královská míčovna. V míčovnách se hrály tzv. pinkací hry, ale sloužily i pro trénování i soutěžení.⁴

² SOMMER, J., 2003. *Malé dějiny sportu* 1. Vyd. Olomouc: Fontána. ISBN 80-733-6116-7.

³ GREXA, J., STRACHOVÁ, M., 2011. *Dějiny sportu: přehled světových a českých dějin tělesné výchovy a sportu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-802-1054-585.

⁴ SOMMER, J., 2003. *Malé dějiny sportu* 1. Vyd. Olomouc: Fontána. ISBN 80-733-6116-7.

1.1.4 Novověk

V 16. století se potřeba fyzické aktivity stala přirozenou lidskou potřebou. Sportování začíná mít svá pevná pravidla, některé jednotlivé disciplíny se začínají zase měřit, počítat, bodovat, jako kdysi v antickém světě. Pozitivním jevem bylo i to, že veškeré sportovní soutěže začaly mít masový charakter. Nová doba humanismu dala sportu tak novou podobu pojetí, pravidla. Sporty, které byly pro určité země zásadní, jsou: kriket pro Anglii, za domov házené se kromě Německa, Dánska a Švédska považuje i česká země, Angličané byli i průkopníky stolního tenisu. Kanadu spojujeme se vznikem hry lakros. Původní kolébkou tenisu se stala Francie, brzy se však přenesla do Anglie. Fotbal se začal hrát na začátku 19. století. V 80. letech ve Velké Británii se dočkal organizované podoby, ale základy fotbalu šly už napříč staletími. Moderní éra fotbalu se rozšířila z Anglie do Evropy i Jižní Ameriky. Šerm a lukostřelba, které se z rytířských turnajů dostaly do míčoven, se nejdokonaleji organizovaly ve Španělsku. Španělská šermířská škola našla odezvu také v Itálii a ve Francii. Dostihový sport našel domov v Anglii, kde se aristokratická šlechta začala i chovem koní zabývat. V Anglii došlo také k vzestupu boxu. V Londýně byla postavena první velká sportovní aréna. Anglie povýšila box na umění. V Čechách byl průkopníkem boxu Fridolín Hoyer. 19. století bylo také poznamenáno prudkým zájmem o gymnastiku. V tomto století se sport a fyzické aktivity začaly pevně zabydlovat i ve školách. Na školách se v duchu využití volného času studentů začaly rozvíjet sporty jako ragby, plavání, atletika, gymnastika, kriket, fotbal. S rozvojem anglických univerzit se řada fyzických aktivit přestěhovala na vodu. Novou disciplínou, která začala vznikat na začátku 20. století, byla cyklistika. Stala se velmi módním sportem. Za kolébkou ledního hokeje se považuje Kanada. Ze začátku se hrálo bez pevných pravidel, až v roce 1879, kdy se hokej začal prosazovat na kanadských a amerických vysokých školách, byla ustavena pravidla této hry. Pravidla vycházela z prvků pozemního hokeje, z ragby a z lakrosu. Do Evropy se hokej dostal zásluhou kanadských a amerických vysokoškoláků. Americké sportovní aktivity se v Evropě začaly prosazovat s velkou razancí. Byla zde dobře propracovaná organizace, metodika sportu, trenérské postupy i pravidla nových sportovních her a soutěží. Nejvíce rozšířeným sportem se stal basketbal. Atletika „královna sportu“ má své kořeny v Řecku. Běžecké disciplíny patří k nejstarším formám sportovního soutěžení.⁵

---

⁵ SOMMER, J., 2003. *Malé dějiny sportu* 1. Vyd. Olomouc: Fontána. ISBN 80-733-6116-7.

1.1.5 Novodobé olympijské hry

První oficiální soutěže v atletických disciplínách se konaly v 1845 v Anglii a v r. 1846 v Londýně bylo první mistrovství světa. Atletika má v dějinách sportu své nezastupitelné postavení a snad také nejvýznamnější sportovní legendy. První novodobé olympijské hry byly zahájeny v Athénách 6. dubna 1896. Jejich předsedou byl francouzský aristokrat Pier de Coubertin. Soutěžilo se v devíti sportovních odvětvích: v atletice, cyklistice, plavání, sportovní gymnastice, sportovní střelbě, šermu, vzpírání, tenisu a zápasu. Důležité mezníky olympijských her jsou:

- Roku 1916, 1940, 1944 se olympijské hry nekonaly kvůli válkám,
- roku 1928 byl poprvé zapálen olympijský oheň,
- hry v Berlíně roku 1936, kdy při růstu moci nacistických vojsk a touha po vítězství arijské rasy, vyhrál 4 zlaté medaile američan černé pleti Jesse Owens,
- Mnichov 1972, palestinské komando uneslo a později zabilo několik izraelských sportovců.

První zimní olympiáda proběhla ve francouzském městě na úpatí Mont Blancu v Chamonit. Soutěžilo se v pěti sportech: v rychlobruslení, krasobruslení, v ledním hokeji, v lyžování a v jízdě na bobech. LOH i ZOH se konají jednou za 4 roky. Jedná se vždy o setkání nejlepších špičkových sportovců. Olympijská medaile je velmi ceněna.⁶

1.2 České dějiny

O málokterém národě lze říci, že je tak sportovní, jako o tom českém. Nejen, že tuto skutečnost dokazují poslední triumfy i našich reprezentantů, ale neméně velkými úspěchy je opředena celá naše sportovní minulost.

Již od 14. století za vlády Lucemburků se začala vzmáhat obliba nejrůznějších rytířských turnajů, jež můžeme označit za předchůdce sportovních klání. Sáňkování a bruslení

---

⁶ GREXA, J., STRACHOVÁ, M., 2011. *Dějiny sportu: přehled světových a českých dějin tělesné výchovy a sportu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-802-1054-585.

se přidalo od šestnáctého století, brusle ale vznikly zřejmě už ve století třináctém. Halové sporty se objevují na přelomu patnáctého a šestnáctého století, respektive sporty pěstované v tzv. míčovnách. Dodnes je dochována míčovna na Pražském hradě. Sportovní šerm se zrodil v sedmnáctém století, kdy vznikla Královská česká zemská stavovská šermírna.⁷

1.2.1 Sokol

Dne 16. 2. 1862 byl založen Sokol pražský, jehož vůdčími osobnostmi byli Miroslav Tyrš a Jindřich Fügner. Po vzoru pražského Sokola vznikaly i další sokolské jednoty v ostatních místech českých zemí, ale i mezi krajany v cizině. Postupně vznikaly župy (župa je autonomní organizační celek), z jejichž sjednocení vzešla v roce 1904 Česká obec sokolská. Katolická tělovýchovná jednota Orel vznikla podle vzoru Tyršova a Fügnerova Sokola roku 1908. Sokol nebyla jen organizace tělovýchovná, ale razila i hluboce vlastenecké a demokratické myšlenky. Proto její činnost byla zastavena nejen v době první světové války (v roce 1915), ale především v době nacistické okupace, kdy musel se svou činností přestat i Orel, a poté po roce 1948, kdy jej pohltila „sjednocená tělovýchova“. Rok 1948 byl rokem konání na dlouhou dobu posledního sokolského sletu – setkání všech členů sdružených v Sokole. V době komunismu byla tato vystoupení nahrazena tzv. spartakiádami. Byla to jediná možná masová sportovní akce podbarvená komunistickou ideologií. Snahy o obnovu sokolské organizace přerušil vstup vojsk Varšavské smlouvy v roce 1968. Obnova proto byla až v roce 1990. Dnes Sokol podporuje sportovní výkon v 57 sportech, které jsou v České obci sokolské organizovány. Nejpočetnější složkou České obce sokolské je odbor sokolské všestrannosti, ve kterém se vytváří program rekreačních sportů pro všechny občany včetně zdravotně postižených. Česká obec sokolská (ČOS) má téměř 1100 jednot a 190 000 členů. V červenci 2006 se uskutečnil XIV. Všesokolský slet.⁸

⁷ ANON, 2010. Historie sportu v ČR a důležité sportovní organizace. In: *Česká Republika* [online]. [vid. 2012-04-04]. Dostupné z: <http://www.czech.cz/cz/66618-historie-sportu-v-cr-a-dulezite-sportovni-organizace>

⁸ WALDAUF, J., 2007 *Sokol: malé dějiny velké myšlenky*. 1. vyd. Luhačovice: Atelier IM. ISBN 8085948672.

1.2.2 Nejzajímavější okamžiky českého a československého olympionismu

První velký olympijský úspěch dosáhl na OH v Paříži v roce 1900 František Janda-Suk v hodu diskem, v němž výkonem 35,25 metrů obsadil 2. místo za Maďarem Rudolfem Bauerem a získal první olympijskou medaili. Janda-Suk získal medaili díky osobitému novému stylu – hodu s otočkou, který brzy získal následovníky a nakonec v diskařském kruhu zdomácněl. Československo vzniklo roku 1918 a o první medaile bojovali českoslovenští sportovci na OH v Antverpách roku 1920. Prvními medailisty samostatného Československa se stali hokejisté, kteří obsadili 3. místo. O první zlatou medaili pro Československo se zasloužil v Paříži o 4 roky později ve šplhu na laně Bedřich Šupčík. Jeho čas 7,2 vteřin na osmimetrovém laně bez přírazu byl v té době považován za světový rekord. Červenomodrobílá vlajka za zvuku hymny stoupala poprvé na olympijských hrách zásluhou Bedřicha Šupčíka. V Berlíně roku 1936 byla poprvé mezi olympijskými disciplínami zařazena kanoistika. Do Berlína odcestovalo třináct našich vodáků a z nich v různých disciplínách se jedenáct umístilo do šestého místa. V kanoistickém závodě dvojic na 1000 m vybojovali zlaté medaile Václav Syrovátka společně s Janem Brzák-Felixem. Druhé kanoistické zlato získali na desetikilometrové trati Zdeněk Škrdlant s Václavem Mottlem. O stříbro se zasloužil na kilometrové trati Bohuslav Karlík. V roce 1948 se v Londýně konaly, první poválečné OH. Reprezentanti Československa dokázali vybojovat šest zlatých, dvě stříbrné a tři bronzové medaile. První zlatou medaili tu získal i již zmiňovaný Emil Zátopek. Ten pak pokračoval v dalších úspěších později. Doposud nejúspěšnější můžeme považovat Tokijské hry v roce 1964, kde československá výprava dosáhla stejně jako v Helsinkách celkové hodnocení desáté místo, ovšem tentokrát v mnohem větší konkurenci a s větším ziskem medailí: 5 zlatých, 6 stříbrných a 3 bronzové. Na OH v Barceloně společně soutěžili naposledy Češi a Slováci v roce 1992. V roce 1996 bylo premiérové vystoupení našich sportovců pod vlajkou samostatné České republiky. Sportovci přivezli 11 medailí, z toho 4 zlaté. Martin Doktor v kanoistice 500, 100 metrů, Jan Železný v oštěpu, Štěpánka Hilgertová ve vodním slalomu.⁹

I ve třetím tisíciletí stoupá sláva olympijských her, budeme si přát, ať jsou slyšet i jména dalších českých sportovců.

---

⁹ NOVÁKOVÁ, M., 1999. *Český olympismus-100 let*. 1. vyd. Praha: Olympia. ISBN 80-703-3579-3.

1.2.3 Český olympijský výbor

Český olympijský výbor (ČOV) byl založen z podnětu PhDr. Jiřího Gutha-Jarkovského, člena Mezinárodního olympijského výboru a známého českého sportovního funkcionáře Josefa Rösslera-Ořovského dne 18. května 1899. Hlavní úloha byla plnit funkci výboru pro zajištění české účasti na II. olympijských hrách roku 1900 v Paříži. V Paříži 7. března 1900 se výbor přeměnil ve stálý orgán českého sportu a patří mezi nejstarší národní olympijské výbory trvalého charakteru. Dne 18. června 1919 se přeměnil na Československý olympijský výbor. V letech protektorátu Čechy a Morava se opět nazýval Český olympijský výbor. Samostatnost byla výboru potvrzena na zasedání MOV v Londýně v červnu 1939. V lednu 1943 po smrti PhDr. Jiřího St. Gutha-Jarkovského se německé protektorátní úřady připravovaly na zásah proti ČOV. Funkcionáři ČOV se „dobrovolně“ rozešli, aby předešli zabavení majetku dne 29. dubna 1943 a majetek byl svěřen Českému všesportovnímu výboru. Zpátky svoji činnost ČOV obnovil v květnu 1945 a převzal uschovaný majetek. Spolek pracoval až do prosince 1951, kdy byl začleněn jako odbor do tzv. Jednotné tělovýchovné organizace, nadále pro zahraničí existoval jen pro forma. Po vzniku Státního výboru pro tělesnou výchovu a sport byl podle zákona z prosince 1952 jeho součástí. Nová tělovýchovná organizace Československý svaz tělesné výchovy se ustavila v březnu 1957. Československý olympijský výbor byl pouze jeho odborem. Výbor začal znova pracovat a zahájil přípravu pro kandidaturu Prahy na pořádání XX. Olympijských her v roce 1980. Normalizace omezila opět činnost ČSOV a od kandidatury bylo odstoupeno. K novému oživení ČSOV došlo v polovině 70. let, když v rámci ČSOV začaly od roku 1975 pracovat Československý klub olympioniků a od roku 1977 Československý klub fair play. Za osobní účasti předsedy MOV Juana Antonia Samaranche byla založena Čs. Olympijská akademie v roce 1987. V době sametové revoluce se Čs. Olympijský výbor osamostatnil a v dubnu 1990 byly přijaty nové stanovy a zvolen nový výbor v čele se sedminásobnou olympijskou vítězkou ve sportovní gymnastice Věrou Čáslavskou. Funkce samostatného Českého olympijského výboru byla obnovena 21. prosince 1992. V hlavním městě České republiky Praze se v červenci 2003 konalo 115. zasedání MOV, zde byl zvolen pořadatel zimních olympijských her 2010 – Vancouver.¹⁰

---

¹⁰ NOVÁKOVÁ, M., 1999. *Český olympismus-100 let*. 1. vyd. Praha: Olympia. ISBN 80-703-3579-3.

1.3 Definice úspěchu

Člověk sám je obdivuhodná hříčka přírody. Každá činnost, kterou vykoná, si vyžaduje určitý stupeň vývoje. Kde jsou hranice dokonalosti však nezjistil nikdo. Vždy se najde někdo, kdo tu metu posune dál. Výkony se však u jednotlivců měří každý jinak, protože každý člověk je jedinec a určitou hranici má postavenou někde jinde. Záleží při tom na mnoha různých aspektech, ať už je to tělesná schránka, fyzické či duševní zdraví, postavení ve společnosti, majetkové zázemí atd. Výkony jednotlivců v mnoha směrech jsou tímto přímo či nepřímo ovlivněny, a tak dochází k tomu, že pro někoho je výkonem to, že po úrazu zvedne ruku a pro někoho to, že tou rukou vrhne kouli do vzdálenosti světového rekordu. Někdy ovšem nejen zdraví, ale i prostředí, ve kterém člověk vyrůstá, podmínky, které ke splnění cílů má, ovlivní cíl a výkon, který si daný jedinec vytýčí. Chci se tedy zaměřit na sportovce, kteří, i když k tomu neměli takové podmínky, přesto dokázali svým talentem, vůlí, zarputilostí dosáhnout až na nejvyšší cíle.

1.4 Marketing sportu

Význam marketingu v oblasti sportu v posledních letech výrazně roste. Aplikace marketingu roste v odvětvích výroby sportovního zboží jako je sportovní obuv, textilní výrobky pro sport, tak i marketingové agentury, které připravují nebo vyhodnocují sponzorské projekty. Marketing přináší finanční zdroje pro provozování sportovních aktivit. Proto v dnešní době dochází k boji mezi sportovními společnostmi, uvědomují si, že příliv peněz může posunout jejich sportovní organizaci dál. Proto se snaží zákazníkům dát co potřebují, samozřejmě musíme brát v potaz, že každá skupina zákazníků má jiné potřeby. Marketing ve sportu má mnoho výhod, ale i nevýhod.¹¹

---

¹¹ ČÁSLAVOVÁ, E., 2009. *Management a marketing sportu*. 1. vyd. Praha: Olympia. ISBN 978-807-3761-509.

Tabulka 1: Výhody a nevýhody marketingu ve sportu

Pozitiva	Negativa
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ujasňuje, komu je určena nabídka sportovních produktů: členům, divákům, sponzorům, státu.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Finance diktují, co má sport dělat.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Diferencuje nabídku sportovních produktů na činnost, které mohou přinést finanční efekt a které nikoliv.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pozice financí nerespektuje sportovní odbornost.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Promýšlí propagaci sportu.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Marketing vede ke gigantomanii sportu, smluvní vázanost na sponzory omezuje svobodnou volbu (např. ve výběru náradí a náčiní, v osobnostních právech sportovce).
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Určuje proporcionalitu a prioritu dosažení cílů v rovině cílů ekonomických, sportovních, sociálních.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dosažení určité úrovně sportovního výkonu může vést k používání zakázaných podpůrných prostředků.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Získává doplňkové finanční zdroje, které umožňují rozvoj neziskových aktivit.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Show (zaměřená např. na reklamu).

Zdroj: ČÁSLAVOVÁ, E. Sportovní marketing přitahuje firmy i jednotlivce. Marketing magazine. 11, 2006, ročník 10.

O propagaci sportu se v dnešní době starají hlavně masová media ve formě reklamy. Pro sportovní organizace je reklama v dnešní době nepostradatelnou součástí marketingu a managementu. Reklama má hodně definicí. Do bakalářské práce byla vybrána nejvíce používaná a ta zní: „*Reklama je placená neosobní komunikace prostřednictvím masových médií*“.¹² Do médií, jež reklama využívá, můžeme zahrnout televizi, rozhlas, tiskoviny a v současnosti i internet, který je čím dál tím více používám k propagaci.¹³

Mezi funkce reklamy patří funkce informační, přesvědčovací a upomínací:

- *Informační funkce* – Je důležitá v prvotních fázích zavedení produktu, při uvádění nového výrobku na trh. Tato funkce informuje zákazníka o způsobu užívání produktu nebo o změně ceny a je důležitá především v prvotních fázích zavedení produktu.
- *Funkce přesvědčovací* – Je důležitá v oblasti trhu, kde nastává velká konkurence. Organizace ji využívají pro upevnění pozice na trhu a přetažení zákazníků od konkurence. Tato funkce se snaží o vylepšení image firmy.
- *Upomínací funkce* – Snaží se připomenout výrobek zákazníkovi, který je již dobře znám. Používá se v stádiu zralosti produktu.

Sportovní reklama může plnit jednu, ale i více zmiňovaných funkcí. Po celém světě sledují sport milióny lidí, tak se snaží firmy často využívat sportovní reklamu s cílem oslovit diváky a příznivce sportu jako potencionální zákazníky. Máme pět základních druhů sportovní reklamy, mezi které můžeme zařadit reklamu na dresech a sportovních oděvech, reklamu na startovních číslech, reklamu na mantinelech, reklamu na sportovním náčiní a nářadí, reklamu na výsledkových tabulích. Hlavní funkcí reklamy je seznámit potencionálního zákazníka s firmou nebo přímo s produktem. Reklamy působí na diváky odlišně u každého sportu, závisí na délce utkání či tréninku. Úspěch reklamy je závislý na několika aspektech; především na velikosti a obsahu nápisu či loga, ale také na již zmíněném výskytu televizního přenosu.¹⁴

---

¹² ŠVANDOVÁ, Z., 2002. *Úvod do marketingové komunikace*. 1. Vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN 80-708-3637-7.

¹³ ČÁSLAVOVÁ, E., 2009. *Management a marketing sportu*. 1. vyd. Praha: Olympia. ISBN 978-807-3761-509.

¹⁴ ČÁSLAVOVÁ, E., 2000. *Management sportu*. Praha: East West Publishing Company. ISBN 80-721-9010-5.

V dnešní době existuje mnoho dalších druhů reklamy, například na baloncích, kde je jak logo firmy tak i logo oblíbeného týmu. Sportovní reklama zasahuje část diváků přímo, ale převážnou část nepřímo prostřednictvím televizních přenosů. Sportovní reklama je úzce spjatá se sponzoringem a velice často představuje protivýkon pro sponzora za předem stanovených finančních a dalších podmínek.¹⁵

1.4.1 Sponzoring

Sponzoring představuje určitý prostředek k zabezpečení dostatečných finančních zdrojů. Ve sponzorském vztahu máme dvě hlediska:

- Hledisko sponzora: Z jakých důvodů poskytnout finance?
- Hledisko sponzorovaného: Co můžeme nabídnout za sponzorský dar. Pokud jsou obě strany spokojené, mluvíme o dobrém sponzoringu.

Prostřednictvím sponzorské činnosti si firmy plní marketingové a komunikační cíle. Jde o:

- Zvyšování povědomí o značce,
- zvýšení sympatií ke značce,
- aktualizace image značky.

Existuje pět základních forem sponzorování ve sportu. Sponzorování jednotlivých sportovců je nejvíce rozšířeno ve vrcholovém sportu. Firma má většinou právo zobrazovat sportovce na svých produktech, dále může pořádat akce na podporu prodeje, např. autogramiády, akce pro spotřebitele. Na druhé straně sportovec dostává finanční podporu, ale i často materiální pomoc, jako sportovní oblečení, vybavení nebo vozidlo. Sponzorování sportovních týmů je využíváno v oblasti výkonnostního sportu a sportu pro všechny. Sponzorovaný většinou nabízí reklamu na dresu, autogramiády a za to dostává zejména finance, sportovní vybavení, ubytování a mnoho dalšího. Vše přesně definuje sponzorská smlouva. Sponzorování sportovních akcí je pro sponzora zajímavější, lze

---

¹⁵ ČÁSLAVOVÁ, E., 2009. *Management a marketing sportu*. 1. vyd. Praha: Olympia. ISBN 978-807-3761-509.

nabídnout spousty reklamních možností od programového sešitu až po uvádění jako „hlavní sponzor“ akce. Sponzorování sportovních klubů přináší pro sponzora nejširší možnosti z hlediska činností. Sponzorovaný může nabídnout velkou řádku protivýkonů od pořádání sportovní akce až po pronajmutí vířivek a masážních služeb. Sponzorování ligových soutěží využívají hlavně velké firmy. V České republice je tato skutečnost hlavně podporována v hokeji a ve fotbale. Tyto firmy mají své jméno v názvu soutěže. Zákazník je pak velmi ovlivňován z massmédií.¹⁶

Pro zaujetí sponzora se musí vždy nabídnout něco na oplátku, většinou se nabízí sponzorský balíček, což je písemně dokumentován návrh protivýkonu, který musí být vždy doložen cenou. Sponzorských balíčků je několik druhů:

- Pro exkluzivní sponzory, kteří jsou spojeni s titulem „generální sponzor“, kdy za vysokou cenu dostane sponzor všechny protivýkony,
- hlavní sponzor, kdy vedlejší sponzoři si rozdělí nevýznamné části a na hlavního sponzora zbudou nejdražší a nejatraktivnější protivýkony,
- kooperační sponzorování, kdy protivýkony jsou rozděleny na větší počet různých sponzorů.

Jestliže se sponzor a sponzorovaný dohodnou na určité ceně a návrhu protivýkonu, nastává konečná fáze a to je podpis sponzorské smlouvy. Sponzorská smlouva musí mít určitou formalitu a obsahovou stránku. Musí obsahovat vymezení obou stran, dále musí být stanovena částka, za kterou bude protivýkon proveden. Mezi poslední věci patří podpis zúčastněných a možnosti, kdy a jakým způsobem lze od smlouvy odstoupit a jaké penále plynou při nesplnění závazků.¹⁷

---

¹⁶ ČÁSLAVOVÁ, E., 2009. *Management a marketing sportu*. 1. vyd. Praha: Olympia. ISBN 978-807-3761-509.

¹⁷ ČÁSLAVOVÁ, E., 2000. *Management sportu*. Praha: East West Publishing Company. ISBN 80-721-9010-5.

2. Hlavní cíl

V bakalářské práci představím úspěchy vybraných sportovců narozených ve městech do 50 tisíc obyvatel z Čech a Moravy od roku 1896, až po současnost. Dále uvedu ekonomickou bilanci Martiny Sáblíkové.

Z českých zlatých olympioniků z královského sportu atletiky jsem vybral tyto zástupce: Emila Zátopka, Jarmilu Kratochvílovou, Jana Železného a Martinu Sáblíkovou.

3. Emil Zátopek

Obrázek 1: Emil Zátopek

Zdroj: MRÁZEK, Jan. Maratonweb. Maraton [online]. 2011 [cit. 2012-04-02]. Dostupné z: <http://lide.uhk.cz/fim/student/mrajeja2/maratonci.html>

3.1 Král atletiky

V naší zemi se narodilo mnoho sportovců, kteří proslavili českou zemi po celém světě. Přemýšlel jsem, koho z nich vybrat a dát mu tak pomyslnou zlatou korunu na hlavu. Vybral jsem Emila Zátopka, který se svým způsobem dostal ke sportu jaksi omylem a přitom se stal nejslavnějším českým atletem všech dob.

3.2 Životopis

Supící lokomotiva, jak mu později budou sportovní přátelé říkat, přichází na svět 19. září roku 1922 v Kopřivnici, okrese Nový Jičín. Narodil se v početné rodině jako předposlední z osmi sourozenců. Dětství prožil jako kterýkoliv jiný kluk té doby. K lehké atletice se dostal náhodou ve svých 16-ti letech, když ho vychovatel Baťovy průmyslové školy ve Zlíně donutil k účasti na tradiční běh městem. Zátopek vzal tuto účast jako výzvu a chtěl všem ukázat co v něm je. V běhu skončil na druhém místě. A právě tento nevýznamný závod odstartoval jeho budoucí kariéru světového rekordmana a olympijského vítěze. Jeho styl běhu nebyl moc koukatelný, neměl ani silné nohy, ale silná vůle a houževnatost ho

vynesly na výsluní. Po závodě ve Zlíně přijímá nabídku účastnit se tréninků zlínských atletů. Vedle Tomáše Šalého, tehdejší české hvězdy, pak běhá na tratích od 800 m do 3000 m. Přes usilovný trénink ale končí na závodech na druhém a třetím místě, vítězství mu unikají. Po dvou letech tréninku se proto Zátopek rozhodne vzít osud do svých rukou. Výsledkem je slavný Zátopkův tréninkový systém, který spočívá v běhání 400 metrových úseků s několikanásobnými opakováními. Tento systém je pak základem jeho budoucích vítězství na vytrvaleckých tratích. Trenéra odmítal, denní dávky běhu, které byly až 30 km si určoval sám. Častokrát trénoval v těžkých kanadách, leckdy i v kryté jízdárně na dráze v pilinách. Usilovná dřina a neskutečné nároky k sobě samému jej odměnily na závodech. Traduje se také historka, že si jednou vzal s sebou na trénink sousedova německého ovčáka a tak ho utahal, že když pro něj přišel druhý den, pes zalezl do boudy a odmítl vylézt ven.¹⁸

3.3 Úspěchy

První výsledky se dostavily v říjnu roku 1943. V tomto roce Emil Zátopek běží svůj první závod z kategorie vytrvaleckých, závod na 5000 metrů. V roce 1944 Zátopek vytváří první ze svých rekordů, je jím český rekord na 2000 metrů a jeho hodnota je 5:33,4 min. V tomto roce pak Zátopek jako první český běžec zaběhne 5000 metrů pod 15 minut. Po skončení II. světové války nastupuje Emil Zátopek na vojenskou akademii, přitom ale stále závodí za zlínské atlety. Už jako důstojník ČSLA získal 3x titul Mistra Evropy (1950 na 5 km a 10 km a 1954 na 10 km), překonal 18 světových rekordů. Největší slávu Emil Zátopek ale získává svými vystoupeními na XIV. letních olympijských hrách v Londýně v roce 1948 a XV. v roce 1952 v Helsinkách. V Londýně získal zlato na trati 10 000 m, kde vítězí před svým dlouholetým rivalem A. Mimounem, který startoval za Francii a stříbro na trati 5 000 m, když dobíhá necelý metr za vítězným Belgičanem G. Reiffem. Ovšem to, co se povedlo o čtyři roky později na OH v Helsinkách, nemá obdoby. Zátopek nejenže obhájil své prvenství na „desítce“, ale vyhrál i na poloviční trati a svůj dokonalý triumf potvrdil prvním místem v maratonu. Závěrečnou disciplínu her přitom vyhrál při svém prvním maratónském startu v životě. Tento vítězný trojboj nebude asi nikdy překonán, protože závodníci se již více

---

¹⁸ ŠUPICH, Z., 1986. *Zátopek a ti druzí*. Praha: Olympia. ISBN 27-042-86.

specializují na určité tratě a vyhrát zároveň na OH na „pětce“, „desítce“ a maratónu se už možná nikdy nikomu nepodaří. Zátopek byl jen jeden.¹⁹

3.4 Dana Zátopková

V Helsinkách se dařilo i mladé paní Zátopkové Daně, ta si oštěpem vyházela zlatou medaili a oba se stali nejslavnějším párem na světě. Se svou ženou se seznámil na stadiónu v Gottwaldově. Emil Zátopek už tehdy uctíváný fanoušky jí přišel blahopřát k vytvoření nového československého rekordu v hodu oštěpem. Tenkrát obnášel rekord rovných 38 metrů, zatímco v Helsinkách byla jeho cena 50,47 metrů. K seznámení možná přispělo i zjištění naprosto shodného data narození 19. 9. 1922. Krok do společného života uskutečnili svatbou v Uherském Hradišti v roce 1948 po návratu z olympijských her. Emil Zátopek byl ten slavnější z dvojice, ale čas paní Dany přišel, až když pověsil tretry na hřebík. V roce 1958 hodila světový rekord a vyhrála mistrovství Evropy ve Stockholmu. V roce 1960 ji bylo 38 let, kdy na OH v Římě vybojovala stříbro a to byla stříbrná tečka za Daninou kariérou, kdy vedle sebe měla slavného manžela. Ale jak sama říká, bez Emila by to nikdy nedokázala. On byl ten tahoun a dřič, on byl tím dravým proudem, který ji strhl.²⁰

3.5 Dřič Emil Zátopek

To, že byl Emil Zátopek dřič, je pravda. Na svých besedách říkal: „*Pokud chcete zvítězit nad svými soupeři, musíte nejdříve zvítězit nad svou pohodlností*“. Říkal, že vůle přetrufně svaly. Jeho karikaturisté kreslili jako lokomotivu a psali o něm, že je běhající elektrárna. Jeho tréninkové dávky byly šílené. Třeba úsek 400 metrů běhal s mezi klusem až 60 x naplno, denně to bylo kolem 40 ti kilometrů. Zimní cesty mu nahrazovaly posilovnu. Střídal šest teplákových souprav, polovina z nich byla pořád propocena. Dnes už je tréninkový proces vědecky zmapovaný, ale tenkrát si musel stále vymýšlet, bylo to vše neověřené. Ale jak je vidět, tvrdá práce přinesla své ovoce. Období vrcholné formy prožíval Zátopek v první polovině padesátých let. Vedle olympijských úspěchů, které v roce 1956 završil šestým místem v maratónu v Melbourne, obohatil svou sbírku rovněž třemi zlatými medailemi

¹⁹ FAFEK, E., ŠUSTEROVÁ-FAFKOVÁ, M., HRABICA, Z., 2001. *Emil Zátopek a sport objektivem Emila Fafka a jiných*. 1. Vyd. Třebíč: Akcent. ISBN 80-726-8140-0.

²⁰ JIRKA, J., 1997. *Sto let královny*. Olomouc: Česká atletika. ISBN 80-858-9311-8.

z mistrovství Evropy. V Bruselu v roce 1950 triumfoval v běhu na pět i deset kilometrů a v roce 1954 se radoval z vítězství na „desítce“ v Bernu. Mimo to získal ve Švýcarsku také bronz na pěti kilometrech. V této době rovněž neopakovatelným způsobem vytvořil drtivou většinu ze svých osmnácti světových a padesáti československých rekordů na tratích od pěti do třiceti kilometrů a v hodinovce. Patnáctinásobný mistr republiky jako první atlet na světě zaběhl 10 km pod 29 minut (červen 1954, Brusel) a v hodinovce urazil více než 20 km (září 1951, Stará Boleslav) Jako první pokořil v běhu na 5 km hranici 15 a později 14 minut. Na 10 km trati byl Zátopek 7 let nepřetržitě nejlepším běžcem planety, a na „pětce“ nepoznal hořkost porážky celé čtyři roky. Malou českou zemi reprezentoval ve třiceti mezistátních utkáních.²¹

3.6 Ukončení kariéry

Svou jedinečnou kariéru ukončil v roce 1958 vítězstvím v přespolním běhu ve španělském San Sebastianu. Po ukončení sportovní kariéry pracoval na ministerstvu národní obrany v oddělení tělesné přípravy vojsk. Emil Zátopek byl v letech 1945 – 1969 vojákem, byl pouze pasivním členem KSČ. V době Pražského jara se hlásil k reformnímu křídlu, vedeném A. Dubčekem. Veřejně se omluvil za to, že souhlasil s potrestáním Milady Horákové, což cítil jako černou kaňku svého života. Po vstupu spojeneckých vojsk a násilném umlčení svobodných reforem byl vyloučen ze strany, degradován z vojska a potrestán nucenými pracemi v uranových dolech. Jeho jméno bylo stejně jako jméno Věry Čáslavské a dalších na černé listině. V období husákovské normalizace pracoval jako pomocný dělník u stavební geologie, od roku 1976 až do svého odchodu do penze pak pracoval v dokumentačním středisku ČSTV. Zátopkovo umění i gentlemanské chování se odrazilo v trojnásobném vítězství v anketě o nejlepšího sportovce světa z let 1949, 1951 a 1952. Za svůj přístup k atletickým soubojům získal v roce 1975 jako první československý sportovec Cenu Pierra de Coubertina, udělovanou Mezinárodním výborem pro fair play při UNESCO. Počátkem 90. let byl plně rehabilitován. V květnu 1997 byl zvolen nejlepším československým sportovcem století a v roce 1999 byl pak naším nejlepším olympionikem historie. Zestárlý olympionik byl však několikaletým pobytem v uranových dolech zdravotně velmi poznamenán a koncem listopadu roku 2000 obletěla svět smutná zpráva. Česká lokomotiva, „Ťopek“, jak mu říkali přátelé, odešel do sportovního nebe. Jako prvním

²¹ ŠUPICH, Z., 1986. *Zátopek a ti druzí*. Praha: Olympia. ISBN 27-042-86.

československému sportovci byl vypraven státní pohřeb z Národního divadla. Emil Zátopek byl skvělý sportovec i člověk. Díky svým jazykovým schopnostem, mluvil plyně anglicky, francouzsky, rusky i německy. Měl po celém světě spoustu přátel. Jeho životní krédo „Nemůžeš? Přidej!!!“ má své hluboké kořeny a vystihuje Zátopkovu zarputilost, ale pro život je možná podstatnější ještě jeden jeho citát „Vítězství je skvělá věc, ale přátelství je ještě lepší“. Památce tomuto sportovnímu velikánovi se můžeme poklonit v Rožnově pod Radhoštěm. Jeho přáním bylo spočinout na Valašském Slavíně.²²

---

²² URBÁNEK, J., 2006. Emil Zátopek. In: *Atletickýtrenink* [online]. [vid. 2012-04-03]. Dostupné z: http://www.atletickytrenink.cz/Slavni_atleti/zatopek.php

4. Jarmila Kratochvílová

Obrázek 2: Jarmila Kratochvílová

Zdroj: Jarmila Kratochvílová. Aha! [online]. 2011 [cit. 2012-04-02]. Dostupné z: <http://www.ahaonline.cz/clanek/sport/54400/jarmila-kratochvilova-60-chtela-jsem-deti.html>

4.1 Královna na trůnu

Koho vybrat jako dalšího z nepřeberného množství sportovců? Každý sport má svého „hrdinu“, ale já se rozhodl, že u královny sportu zůstanu. Když už jsem vybral na trůn krále Emila Zátopka, rozhodl jsem se, že další bude žena, rovněž atletka. Důvodem jejího zvolení je to, že světový rekord, který drží, je dlouhý už 29 let. Královnou se tedy stává Jarmila Kratochvílová.

4.2 Životopis

Jarmila Kratochvílová se narodila 26. ledna 1951 v Golčově Jeníkově, kde bydlela, vyrůstala s rodiči a sestrou. Chodila zde i na základní školu. Byla vesnické děvče, které vylézt na strom, shrabat trávu, nasekat dříví nedělalo problém. Chodila i s maminkou do kravína, uměla a stále ještě umí podojit krávu jak ručně tak strojově. Na základní škole se poprvé seznámila s atletikou a to zásluhou učitele Zdeňka Sychrovského, který vedl jednou týdně atletický oddíl. Trénování jako takové ale přišlo až na gymnázium v Čáslavi. Na stadion do Vodrant ji přivedla spolužačka ze třídy. Nejprve se i občas „ulila“ z tréninku, vymlouvala se

na nevolnost. Ale místní trenér Ing. Miroslav Kváč v ní poznal přirozený talent. Byl neúnavný v pozvánkách na tréninky a tak atletice neunikla, ale to už bylo těsně před maturitou. Začala jezdit na závody. První „stovku“ po maturitě zaběhla za 12,6 a to už bylo dobré. A na závodech ve Slatiňanech se představila jako čtvrtkařka. Sama říká, že kdyby věděla, co čtvrtka je, neví, zda by do toho znovu šla. Ve Vodrantech po zimní přípravě zaběhla 400 m za 57,4 a její závodní kariéra byla nastartována. Začala spolupráce s trenérem Kváčem, která trvala dlouhých 20 let. Ing. M. Kváč rád vzpomíná na začátky Jarmiliných tréninků, na soustředění na horách. Její přípravu založil na fyzice a tu uplatňoval vždy a všude. Pokud se jelo na běžky, všechno si odnesli na svých zádech sami, v chalupě naštipali dříví, zatopili a pak se šlo trénovat. Jarmilu atletika chytla, líbilo se jí v tréninkové skupině. Začala tvrdě trénovat. Filozofií trenéra bylo „U závodníka se musí rozvíjet pohybová schopnost, pro kterou má největší dispozice a u Jarmily to byla síla.“ Její rychlost se stále zlepšovala.²³

4.3 Úspěchy

První domácí titul vybojovala roku 1974 na 300m v hale a má hodnotu 40,6. Výčet jejích dalších úspěchů a titulů je neskutečně dlouhý. Jarmila běhala sprinty 100 m, 200 m, 300 m, 400 m a štafety. Začala vyhrávat závody jak na českých stadionech, tak i v cizině. Mezi elitní čtvrtkařky se zařadila ve druhé půlce 70. let. V roce 1977 na halovém mistrovství Evropy ve Španělsku byla 6 v běhu na 400 m za 53,95. V roce 1980 na LOH v Moskvě obsadila 2. místo v běhu na 400m za 49,96. V Itálii na halovém mistrovství Evropy si na čtvrtce doběhla pro první místo časem 49,59. Na mistrovství Evropy v Athénách na 400 m skončila na 2. místě časem 48,85. Výčet jejich úspěchů zdokumentuji dále jen stručně. Celkem vybojovala vítězství v hale: 4x na 200 m, 4x na 400 m a venku uspěla 2x v běhu na 100 m, 4x na 200 m, 4x na 400 m a 1x na 800 m. Získala celkem 20 domácích titulů. Jejím důležitým rokem byl rok 1980, kdy se konala moskevská olympiáda. Získala zde stříbro, zaostala pouze za svojí největší soupeřkou Marittou Kochovou. Soupeření mezi těmito dvěma atletkami vedlo k mnoha překonaným rekordům. Jarmila Kratochvílová konečně pokořila Marittu Kochovou na Světovém poháru v Římě. Doba, kdy nebyla Kochová překonána, trvala celých 5 let. Sama Kochová nebyla porážkou nijak překvapená, tvrdila, že už očekávala, kdy jí česká atletka předběhne. Byla mezi nimi jen zdravá sportovní rivalita, jinak byly kamarádky, které si úspěchy přály, ale zároveň je burcovaly ještě k lepším výsledkům.

²³ KRATOCHVÍLOVÁ, J., KVÁČ, M., 1985. *Čekání*. Praha: Olympia. ISBN 27-053-85.

Světový rekord, který padl 26. července v roce 1983 v běhu na 800 m, nepřekonala do dnešního dne žádná atletka. Rekord, který už trvá celých 29 let, je už pěkně fousatý. Jeho hodnota je 1:53,28.²⁴

4.4 Světový rekord

Narození tohoto rekordu má místo na meetingu v Mnichově. Jarmila zda měla běžet dvoustovku, ale těsně před cestou jí píchlo v zadním stehenním svalu a byla z toho křeč. Kváč tehdy usoudil, že nemá cenu riskovat zranění na plánované dvoustovce. Rozhodli se pro delší trať a to 800 m. Jarmila byla na startu velmi klidná. Nikdy půlku na mezinárodní úrovni neběžela a tak mohla jen překvapit. A tohle se jí náležitě povedlo. Běžela velmi klidně, vyrovnaně a na cílové tabuli se objevil neuvěřitelný čas. Tak známá čtvrtkařka vytvořila světový rekord na půlce. Tento rekord asi zůstane v knihách rekordů jako nejdéle žijící rekord, pokud ho vůbec někdo někdy překoná.²⁵

4.5 Helsinky

Rekord zůstane rekordem, ale možná největším sportovním zážitkem jak pro Jarmilu, tak fandů atletiky budou Helsinky. Zde Kratochvílová běžela takzvaný dvoj start, kdy i v jednom dni běžela rozběhy 400 m a 800 m. To se v dalších dnech opakovalo a 9. srpna roku 1983 nastal nejtěžší den jejího atletického života. Mezi semifinále čtvrtky a finále půlky byla pouhá půlhodinka. Jarmila získala výjimku, kdy si mohla na stadion pozvat i maséra. Semifinále na 400 m vyhrála časem 51,8. A pak vyběhla na 800 m dlouhou trať a všechny soupeřky nechala za sebou. Už od poslední dvoustovky tušila, že si běží pro zlato. Sen se stal skutečností a trať, kterou původně vůbec neměla běžet, byla pokořena. Jarmila Kratochvílová měla zlato. Ve finále čtvrtky Jarmile chyběla její dlouholetá soupeřka Maritta Kochová, ale pro naše barvy bylo fascinující, že ve finále čtvrtky jsme měli i Táňu Kocembovou. Stal se další zázrak. Jarmila vyhrála zlato a Táňa byla stříbrná. Teď je ještě čekala štafeta. Kratochvílová se později přiznala, že si vzpomněla na Zátopka, když v Helsinkách vybojoval tři zlaté. Bylo by hezké zopakovat historii. Na stupně vítězů se opět postavily, nebyl to sice stupeň nejvyšší, ale stříbrná medaile má někdy vůni i cenu zlata.

²⁴ JIRKA, J., 1997. *Sto let královny*. Olomouc: Česká atletika. ISBN 80-858-9311-8.

²⁵ KRATOCHVÍLOVÁ, J., KVÁČ, M., 1985. *Čekání*. Praha: Olympia. ISBN 27-053-85.

V tomtéž roce dostala Jarmila i ocenění za její sportovní úspěchy, kdy byla vyhlášena Sportovcem roku. Toto ocenění dostala i v roce 1981.²⁶

4.6 Ukončení kariéry

Po MS začala tvrdá příprava na olympiádu v Los Angeles Do Ameriky se Jarmila moc těšila, ale nakonec její práce a mnoha jiných vyšla nadarmo. Východní blok bojkotoval olympiádu a pro Jarmilu a ostatní sportovce to byla krutá rána a ztráta motivace. Následně přišly problémy s achilovkami a se zády. Podstoupila operaci, ale 17 měsíců poté již opět závodila. Zúčastnila se ještě mistrovství světa v Římě roku 1987, kde vybojovala na půlce páté místo (1:57,81). Kváč po ní chtěl, aby se zúčastnila ještě OH 1988 v Soulu, ale ona odmítla. V 37 letech ukončila kariéru a s trenérem se po 20-ti letech nadobro rozešla. Její osobní rekordy jsou 11,09 na stovce (Bratislava, 6. 6. 1981), 21,97 na dvoustovce (Bratislava 6. 6. 1981), 47,99 na čtvrtce (Helsinky, 10. 8. 1983) a 1:53,28 na půlce (Mnichov, 26. 7. 1983).²⁷

4.7 Trenér Ing. Miroslav Kváč

Trenér Ing. Miroslav Kváč byl kontroverzní postavou Jarmilinina sportovního života. Žil v Čáslavi, byl vojákem z povolání, měl ženu a dceru. Jeho trénování bylo velice tvrdé. Před olympiádou v Moskvě Jarmila Kratochvílová navzpírala za rok 750 tun, za jeden trénink však i 16 tun! Dokázala 10x vyskočit se 110-ti kilovou činkou na zádech a odběhat 18 tisícovek. Běhala v bazénu s vodou nad kotníky v devítikilové vestě a s plynovou maskou na obličeji. Běhala starty na dráze, kdy za sebou vláčela pneumatiku od auta. Dřina k úspěchu byla až příliš velká. Měla spoustu svalové hmoty, trpěla bolestmi celého těla, prášky na spaní zapíjela pivem. Kváč přiznal, že jí podával injekce s vitamínem B12, měly anabolický efekt, ale zakázané nebyly. V USA si opatřil tablety s obsahem 5000mg, jelikož u nás byly k dostání jen 1000mg. Doping oba popírají. Zůstává otázkou, zda Jarmila opravdu nic nevěděla a svému trenérovi bezmezně důvěřovala. I my budeme věřit, že tvrdá práce, vůle a srdíčko

²⁶ KRATOCHVÍLOVÁ, Jarmila a Miroslav KVÁČ. *Čekání*. Praha: Olympia, 1985. ISBN 27-053-85.

²⁷ JIRKA, Jan. *Sto let královny*. Olomouc: Česká atletika, 1997, 265 s. ISBN 80-858-9311-8.

dovedlo Kratochvílovou k velkým výkonům. Svých nejlepších úspěchů dosáhla díky extrémní tréninkové zátěži ve spolupráci s trenérem Miroslavem Kváčem.²⁸

4.8 Doping?

V srpnu 2006 byla Kratochvílová v MF Dnes nepřímě obviněna z užívání dopingu a v Českém rozhlasu byla odvysílána na stanici Vltava hra Davida Drábka Koule. Advokát David Skopal podal na Český rozhlas trestní oznámení za porušování práva na ochranu osobnosti, žalobu podal i Český atletický svaz. Do dnešního dne soudní spor nebyl vyřešen.²⁹

4.8.1 Pohled na doping

Již v úvodu jsem napsal, že sport je droga. Má to svůj logický důvod, protože po větší fyzické námaze se začnou do organismu vyplavovat endorfiny, hormon navazující štěstí je nejčistší droga na světě. Na každé droze může začít být jedinec závislý. Drogy provázejí lidskou společnost od nepaměti. Alkohol, tabák, kofein jsou v určitém množství „legální“ drogy, se kterými se setkáváme dnes a denně. Každý ví, že ubližují, ale závislosti se špatně poroučí. Ovšem závislost na sportu je čistou drogou vždy. Jednotlivé aféry, které prošly médiem zde nebudu popisovat. Média nařkla Jarmilu Kratochvílovou z braní anabolik. Když se podíváme na staré televizní záběry, kdy běží Jarmila na dráze, opravdu má člověk pocit, že běží chlap. Na druhou stranu zde byly popsány neuvěřitelné tréninkové dávky, které by nikdo jiný nebyl ochotný podstoupit. Jarmila Kratochvílová se vzdala na nějaký čas své ženskosti a dřela do úmoru kostí, aby byla nejlepší. Jarmila Kratochvílová je považována za jednu z největších sportovních osobností naší doby. V bakalářské práci se nebudu pouštět do spekulací, jestli bylo tlačeno na Jarmilu Kratochvílovou, aby brala anabolika. Noviny si to přebraly jinak, měly o čem psát a nařkly, že rekord, který stále drží, byl získán nedovolenými prostředky. Jarmila Kratochvílová sama tvrdí, že všechny výsledky byly dosaženy pouze tvrdou pílí a doping nikdy nevzala. Osobně pro mě zůstane Jarmila Kratochvílová pracovitým sportovcem, který zvolil k výstupu na vrchol tvrdou, ale účinnou cestu.

²⁸ KRATOCHVÍLOVÁ, J., KVÁČ, M., 1985. *Čekání*. Praha: Olympia. ISBN 27-053-85.

²⁹ PACINA, V., 2006, Kratochvílová: krásná pohádka o svěťci?. In: *Idnes* [online]. [vid. 2012-04-03]. Dostupné z: http://sport.idnes.cz/kratochvilova-krasna-pohadka-o-svetici-d9a-/atletika.aspx?c=A060816_103316_atletika_no

4.9 Trenérka Jarmila Kratochvílová

Dnes dvojnásobná šampionka žije stále v Golčově Jeníkově. V lednu se dožila 61 let. Stále trénuje na stadionu ve Vodrantech, kde se obklopuje mláďím. Z úspěšné atletky se stala úspěšná trenérka, když vychovala Lídu Formanovou a Hanu Benešovou a i dnes má ve skupině nadějnou závodnici. Možná by mohla trénovat v Praze a zkušenosti předávat tak ve větším oddíle a i za více peněz, ale ona je holka z vesnice a do velkoměsta se jí nikdy nechtělo. Jarmila Kratochvílová se nikdy nevdala a ani nemá své vlastní děti. Ale co jí atletika nedovolila nebo vzala, jí zase na druhé straně strašně moc nadělila. Za její prací a dřinou je i mnoho štěstí, přátel a její jméno bude už navždy spjato s atletikou. Možná by se dalo říci, že se za atletiku provdala, měla s ní i spoustu dětí, které jí jako „matce“ dělaly a dělají jen samou radost.³⁰

---

³⁰ PROCHÁZKA, P., 2003. Kratochvílová vychovává své nástupkyně. In: *Idnes* [online]. [vid. 2012-04-03]. Dostupné z: http://sport.idnes.cz/kratochvilova-vychovava-sve-nastupkyne-ffz-/atletika.aspx?c=A030108_110423_atletika_par

5. Jan Železný

Obrázek 3: Jan Železný

*Zdroj: Železny: Fourth Olympic gold in focus. Home of World Athletics [online]. 2004 [cit. 2012-04-02].
Dostupné z: <http://www.iaaf.org/news/Kind=2/newsId=24953.html>*

5.1 Princ se zlatou korunou

Začal jsem atletikou královnou sportu. Na pomyslném trůnu krále a královny jsem dosadil Emila Zátopka a Jarmilu Kratochvílovou a je mi potěšením, že na třetí trůn mohu dosadit s čistým svědomím atleta z mého rodného města. Jen málokteré město se může pyšnit rodákem, který je trojnásobným mistrem světa i trojnásobným olympijským vítězem. Mladá Boleslav takovým městem je. Je to město, které je ve světě známé výrobou automobilů a teď je to i město, kde se narodil a vyrůstal sportovec Jan Železný. Atlet, který se proslavil ve světě jako rekordman v hodu oštěpem.

5.2 Životopis

Životní příběh jednoho z nejlepších českých sportovců v historii však nezačal zrovna šťastně. Jan Železný se narodil 16. června 1966 v sedmém měsíci těhotenství a vážil pouhé 2,3 kilogramu. Jeho pravé chodidlo bylo nepřírozeně vytočeno kvůli zkráceným šlachám. V dětství měl smůlu na různá zranění a byl často nemocen, stále doháněl svého o 2 roky staršího bratra Petra. Možná tomu i osud chtěl, že mu připravil krušné začátky a to, že musel

stále překonávat složité překážky, ho později vyneslo až na světový oštěpařský trůn. Atletické geny zdědil Jan Železný zcela určitě po rodičích. Maminka Jana a otec Jaroslav se věnovali závodně hodu oštěpem, takže se měl od koho tuto disciplínu naučit. Honza chodil na „normální základku“, ze začátku sportoval, co chtěl a co ho bavilo. Hrál házenou a chodil i hrát hokej. Dost možná, že základy rychlého švihů, který mu později pomáhal v oštěpu, získal v žákovské a dorostenecké házené. Kriketovým míčkem ještě coby chlapec hodil 78 metrů. Atletika si ho plně získala, když sledoval MS 1983 v Helsinkách, kde zářila Kratochvílová, Bugár a další. Helsinky se pro naši zem staly osudovým městem. Zátopek i Kratochvílová zde famózně vyhráli své zlaté kovy a Helsinky se staly startovním blokem pro našeho dalšího sportovce. Od dorosteneckého věku byl Jan Železný rekordmanem naší země, kdy ho oštěpařskému řemeslu učil jeho otec. Ten mu předal tak základy techniky, ale určujícím pro Železného kariéru se stal až příchod na vojnu.³¹

5.3 Začátek kariéry

V dresu Dukly Banská Bystrica pod vedením Jaroslava Halvy začal strmě stoupat vzhůru. Kvalifikaci na MS v 1986 sice ještě nezvládl, nicméně o rok později už hodil svůj první světový rekord 87,66 metrů a to v Nitře na mistrovství ČSSR. V roce 1986 také došlo k prvnímu setkání s budoucí ženou Martou. Pevnější vztah se vytvořil v létě roku 1987. V roce 1987 podepsal v Dukle Banská Bystrice, že tam zůstane i po vojně. Svatba se konala 18. 8. 1987 v Dubnici nad Váhom těsně před MS v Římě. Tam Honza skončil třetí, takže na olympiádu do Soulu v roce 1988 už odjížděl v roli velkého favorita. V kvalifikaci překonal olympijský rekord a v závodě se dlouho držel na čele žebříčku, ale Fin Korjuse posledním pokusem hodil zlato a Jana Železného tak odsunul na druhé místo. Železný po závodě řekl: „V oštěpu se může stát cokoli, stačí, když někomu ulétne jeden jediný hod. S tímhle Finem jsem ale nepočítal, spíš bych se domníval, že vyhraje Ráty. Z medaile radost mám, ale zlato je zlato.“ Na zlato si ještě musel počkat.³²

³¹ VITOUŠ, P., 1994. *Jan Železný*. 1. Vyd. Praha: Svoboda. ISBN 80-205-0396-X.

³² JIRKA, J., 1997. *Sto let královny*. Olomouc: Česká atletika. ISBN 80-858-9311-8.

5.4 Zdraví

Jan Železný by mohl být v knihách zapsán coby rekordman světové třídy, kterého provázelo nepřeborné množství zranění. Už v roce 1989 o něm někteří zasvěceně mluvili, že s jeho atletickou kariérou je amen. V červenci 1990 na meetingu v Oslo hodil sice další světový rekord (89,66), ale už trpěl takovými bolestmi zad, že nemohl už vůbec do oštěpařského sektoru. Plaval, posiloval, vystřídal několik chiropraktiků, ortopedů, léčitelů. Při vyšetření zjistili, že už před časem měl dva zlomené obratle přesně v místech, kde páteř podléhá největší zátěži. Byla to takzvaná spirálovitá zlomenina. Lékařské konzilium nevědělo co s ním, až se dostal k doktorce Švecové v Bánské Bystrici. Ta rozhodla, že musí hlavně vybudovat perfektní svalový korzet. Do úmoru cvičil. Dostal se do dobrých rukou. Doktorka Švecová mu poradila, aby zajel do Freiburgu za prvotřídním odborníkem MUDr. Klimpem, který léčí i světové tenisty. Ten operaci zad nedoporučil a potvrdil slova doktorky Švecové, co se týkalo posilování svalů zad. Srostlé obratle jsou tedy kompenzovány svaly a cvičením je bude muset posilovat i dál po skončení sportovní kariéry. Bánsko-bystrická biochemička se také podílela na sestavení jídelníčku a pitného režimu, i tato pomoc pomohla k jeho výkonům. Jediný nešvar, který mu z mládí zůstal, je cigareta, kouří už méně, ale stále.³³

5.5 Trenéři

Tak jak měl Honza Železný štěstí na doktorku Švecovou, měl štěstí i na trenéry. Začínal se svým vlastním tátou, ten ho naučil základům techniky. Rodiče Jana Železného se rozvedli, když chodil do třetí třídy. Maminka se starala o kluky doma a za tátou chodili na stadion. Po vyučení automechanikem v závodech Škoda-Auto byl na vojně v Bánské Bystrici a tam byl jeho trenérem Jaroslav Halva. K technice připojil systém ostatní přípravy. Když měl Jan Železný zdravotní problémy, tak se spolu rozešli s tím, že Halva se bude věnovat svým dětem. Když se problémy srovnaly a Železný hodil další světový rekord, tak s ním trenér Halva chtěl zase spolupracovat, ale Jan Železný už nechtěl. V roce 1991 začal tedy spolupracovat s Josefem Hanušovským, kterého velice chválil pro jeho člověčenství. Manažer Jan Pospíšil mu pomáhal v Dukle. Chvilí mu také pomáhal oštěpař Miklos Németh, s jehož oštěpy i házel. V roce 1992 v Oslu s ním dokonce hodil hod dlouhý 94,74 metrů. Bylo to

---

³³ VITOUŠ, P., 1994. *Jan Železný*. 1. Vyd. Praha: Svoboda. ISBN 80-205-0396-X.

s oštěpem hladkým, né zdrsňělým, což pravidla nezakazovala. Tak se zdálo vše v pořádku, ale Németh Železnému zatajil, že do oštěpu použil karbonová vlákna, která tlumí vibrace a rekord nebyl tedy uznán a z tabulek byl vymazán. Při vrcholu sezóny v Barceloně hned v první sérii posunul hodnotu olympijského rekordu na 89,66 m a z trůnu už ho do konce závodu nikdo nesesadil. Po olympiádě vyhrál v dresu Evropy také Světový pohár v Havaně (88,26 m.). Ale sportovní zklamání v něm zůstalo, čas je otupí, ale nikdy nevymaže. Takže to, že mu v Oslu neuznali rekordní hod kvůli oštěpu, vyvrcholilo tím, že se Železný s M. Neméthem rozešel.³⁴

5.6 Sportovní zklamání

Ohromným zklamáním byl závod v Tokiu. Neděle 25. 8. 1991 bude v jeho vzpomínkách dnem nejčernějším a patrně i nejnespravedlivějším. Jan Železný hodil při kvalifikaci hod dlouhý přes 85 metrů a na postup stačilo 82 metrů, ale japonský rozhodčí zvedl červený praporek signalizující přešlap. Zoufalý Železný stále předváděl svůj klik, kdy ruce byly před odhodovou čarou, ale verdikt rozhodčích ho poslal do šaten. Dodnes cítí nespravedlnost.³⁵

5.7 Sen 100 metrové hranice

Železného kariéru provázelo mnoho zranění, ale většinou nakonec každé bylo vykoupeno dalším vítězstvím. Jeho snem bylo přehodit hranici 100 metrů, už k ní mnoho nechybělo, ale nepovedlo se a tak se 100 metrů přesunulo do krabičky nesplněných přání. Přesto jeho nejdelšímu hodu do stovky moc nechybělo. Forma roku 1993 byla vynikající, sešlo se mnoho příznivých aspektů proto, aby se už tehdy 100 metrová hranice přiblížila. Už závod 6. 4. V Pietersburgu v Jihoafrické republice přinesl rekord, když hned na první pokus hodil 95,54 metrů. Sám o tomto hodu říká, že to byl nejvyrovnanější, nejvyváženější hod ze všech jeho světových rekordů. A to ten rok nebyl ještě u konce. 28. 8. 1993 v Sheffieldu ve třetí sérii poslal český atlet oštěp na hranici 95,66 metrů a hodil tak nový světový rekord.³⁶

³⁴ VITOUŠ, P., 1994. *Jan Železný*. 1. Vyd. Praha: Svoboda. ISBN 80-205-0396-X.

³⁵ JIRKA, J., 1997. *Sto let královny*. Olomouc: Česká atletika. ISBN 80-858-9311-8.

³⁶ VITOUŠ, P., 1994. *Jan Železný*. 1. Vyd. Praha: Svoboda. ISBN 80-205-0396-X.

5.8 Úspěšná devadesátá léta

V roce 1993 se s manželkou Martou a dětmi vrátil z Bánské Bystrice do Kosmonos u Mladé Boleslavi, postupně závodil za Duklu Praha, LIAZ Jablonec, SSK Vítkovice, AC Start Karlovy Vary a nakonec znovu za pražskou Duklu. Po krátké spolupráci s trenérem Jaroslavem Brabcem a maďarským manažerem Miklósem Némethem ho zastupoval Jan Pospíšil a Jan Železný vybojoval pro samostatnou Českou republiku mimořádné úspěchy. Na MS v Göteborgu 1995 předvedl tři nejdelší hody finálového závodu a získal zlato za 89,58 m. Mezitím uspěl i na mistrovství Evropy. Ve finských Helsinkách vystoupil na bronzový stupínek po bok svého kamaráda Stevea Backleye a domácího Seppa Rättyho. V kariéře Jana Železného však měly přijít ještě úspěšnější sezóny. Tři týdny před svými třicátými narozeninami startoval na mítinku v německé Jeně. Nebylo pochyb, že zvítězí, ale způsob jakým toho docílil, je vlastní právě jen Janu Železnému. Český oštěpař poslal náčiní na značku 98,48 metrů a tento výkon platí za nejdelší hod historie dodnes.³⁷

5.9 Světový rekord

Jan Železný vytvořil tedy před 15 lety světový rekord v hodu oštěpem. Dosud ho nikdo nepřekonal a 25. 5. 2011 oslavil tento rekord 15-tiny. „Je to už docela dlouho, ale bylo to krásné. Bylo to v Jeně, strašně moc jsem chtěl závodit, protože jsem cítil, že mám formu. Sehnali jsme mítink, který nebyl tak velký a podařilo se to třetím pokusem. Byl jsem nadšený, ani jsem nečekal, že to bude tak daleko,“ vzpomíná Jan Železný na svůj nejdelší pokus kariéry. Ono se to ale tak trochu dalo čekat. Pár dnů před památným 25. květnem Železný svého manažera zaúkoloval, aby mu sehnal nějaký mítink, kde by mohl prodat formu, kterou cítil. Nezáleželo mu na tom, jak velký bude, ani jaký finanční profit z případného vítězství získá, chtěl prostě házet.³⁸

³⁷ VITOUŠ, P., 1994. *Jan Železný*. 1. Vyd. Praha: Svoboda. ISBN 80-205-0396-X.

³⁸ ANON, 2010. Světový rekord Jana Železného v hodu oštěpem platí už 15 let. In: *Český atletický svaz* [online]. [vid. 2012-04-04]. Dostupné z: <http://www.atletika.cz/rozhovor-mesice/rozhovor-mesice-jan-zelezny/>

5.10 Olympijské snažení

Jednička světového oštěpu si poradila i s obhajobou olympijského zlata. Finále v Atlantě 1996 zahájil nejlépe Backey, ale na jeho pokus z úvodní série Železný zareagoval ihned a druhým pokusem do vzdálenosti 88,16 si zajistil titul olympijského vítěze. Za úspěšnou sezonu byl oceněn jako nejlepší atlet Evropy. Na mistrovství světa v Aténách 1997 měl ve finále výpadek a skončil devátý. Následující sezónu musel celou vynechat kvůli přetrhaným vazům v rameni. Z těchto závažných komplikací se postupně dostal díky své železné vůli a dokázal se vrátit zpět k atletice. Startoval už v roce 1999 na MS v Seville, kam ale zdaleka neodjížděl v roli favorita. Jeho vynikající bronzová medaile také byla nečekaným výsledkem. Další úspěch zaznamenal Železný i na diplomatickém poli, když byl zvolen do nově ustavené komise sportovců v rámci MOV. Čtvrtá olympiáda v kariéře znamenala pro Železného čtvrtou medaili. V australském Sydney znovu bojoval s Britem Backleym a znovu na úrovni nového olympijského rekordu. Ten mu Backley nejprve vzal výkonem 89,95, ale šampion šampionů kontroval hodem 17 centimetrů za devadesátimetrovou hranici. Trojnásobný olympijský vítěz se za sezónu 2000 stal nejlepším atletem Evropy i světa. Ve zlatém tažení pokračoval Železný i v dalším roce, kdy dominoval světovému šampionátu v Edmontonu. Cesta za třetím titulem mistra světa však nebyla snadná. Obhájce prvenství Aki Parviainen začal zostra, nejdelším hodem historie MS 91,31 m. Sám ale věděl, jaká osobnost závodníka přebývá v Janu Železném, jeho největším soupeři. Český závodník odpověděl výkonem 92,80 metrů! V pětatřiceti letech se nabízely otázky o ukončení kariéry, Železný se rozhodl pokračovat dál s cílem uspět na další olympiádě v Aténách. Koncem roku 2001 se vzdal své funkce v MOV a věnoval se jen sportovní přípravě. Předolympijské období ale zase provázely zdravotní problémy, které vyvrcholily při evropském šampionátu v Mnichově. Železný dokonce postoupil do finále, ale tam nepředvedl jediný zdařilý pokus. O rok později bojoval na mistrovství světa v Paříži a ve vyrovnané soutěži se musel smířit s konečnou čtvrtou příčkou. Athénský vrchol nezastihl Železného v optimální pohodě a po úspěšné kvalifikaci ho čekalo zklamání. Po třech vydřených pokusech se nejdále trefil na 80,59 metrů a se soutěží se rozloučil na konečném devátém místě. To by nebyl příliš lichotivý konec kariéry, ovšem Jan Železný se rozhodl olympijského výboru v lednu 2005 vzdát. Železný totiž kandidoval na post předsedy nejvyššího sportovního orgánu své země a jako takový by musel svou sportovní kariéru ukončit. V hlasování nakonec podlehl stávajícímu předsedovi MUDr. Jiráskovi a tak se znovu zapojil do oštěpařské přípravy. Od olympiády v Athénách

Železný opět pracuje v Komisi sportovců MOV. Vrchol sezóny 2005 představovalo 10. mistrovství světa v Helsinkách. Jan Železný startoval na všech předchozích šampionátech vyjma toho helsinského v roce 1983. Na druhé MS konané ve finské metropoli splnil limit hned několikrát a soupeři už se dopředu třásli ze střetu se žijící legendou. V sezoně však Železný absolvoval minimum závodů a potýkal se s problémy s Achillovou šlachou. V době mistrovství bohužel nebyl na závod zdravotně připraven, stal se pouze ve Finsku divákem.³⁹

5.11 Ukončení kariéry

V roce 2006 Jan Železný oznámil ukončení své dlouhé a bohaté kariéry. A rozlučkový rok to byl nádherný. Na ME v Göteborgu získal ve svých 40 letech druhou medaili, po dvanácti letech opět bronzovou. Při posledním startu na velké akci podlehl jen dvěma největším favoritům. Soutěž vyhrál Nor Andreas Thorkildsen hodem dlouhým 88,78 metrů, druhý byl Fin Tero Pitkämäki, jenž hodil 86,44 metrů. Železného nejdelší pokus z první série měřil 85,92 metrů. Mistrovství Evropy před dvaceti lety ve Stuttgartu bylo Železného první velkou akcí, na šampionátu v Göteborgu se s velkou atletikou rozloučil. Jeho sportovní příběh připomíná pohádku se šťastným koncem. „Možná to zní namyšleně, ale já jsem říkal, že chci medaili, já tomu věřil,“ prohlásil po finále. Trojnásobný olympijský i světový šampion také zlepšil o 84 centimetrů veteránské maximum, které vytvořil na mítinku ve Stockholmu. Dne 19. září 2006 se na stadionu v Mladé Boleslavi zhluboka nadechl, popadl oštěp a vydal se na začátek rozběžiště do sektoru, kde takřka před třiceti lety začínal. Naposledy v kariéře si Jan Železný roztleskal publikum, přivřel oči a rozběhl se. Oštěp trefil, letěl daleko. Rozhodčí naměřili 82,19 metrů. Takový byl poslední hod kariéry legendárního oštěpaře na domácí půdě. Na místě, kde udělal první „oštěpařské krůčky“. „V Mladé Boleslavi jsem začínal, takže jsem tady chtěl také skončit“, prohlásil po závodě. A co mu proletělo hlavou, když se chystal k poslednímu pokusu? „Abych to nepokazil a hodil dál než předtím,“ pravil. Ani trochu nostalgie necítil? „Ta se dostaví až později,“ řekl. Na jeho počest je stadion města Mladé Boleslavi po svém slavném rodákovi pojmenován. Čestným občanem je už od září roku 1992, občané našeho města jsou na „svého“ Honzu náležitě pyšní. Konec sportovní kariéry měl ale dopad i na jeho soukromý život. Na vyhlášení českého sportovce roku 2009, kde Jana Železného uvedli do Síně slávy českého sportu, představil svoji novou partnerku Barboru

³⁹ ANON, 2007. Jan Železný. In: *Český atletický svaz* [online]. [cit. 2012-04-03]. Dostupné z: <http://www.atletika.cz/reprezentace/medailony-atletu/jan-zelezny-1/>

Výbornou. Kvůli ní se slavný atlet v roce 2007 v tichosti rozvedl. Ukončil tak 20-ti leté manželství se Slovenkou Martou, matkou jeho dvou dospělých dětí Jana a Kateřiny. S novou partnerkou se přestěhoval nedaleko Kladna do Hřebče a má s ní dcerku Aničku.⁴⁰

5.12 Trenér Jan Železný

V roce 2011 byl zvolen trenérem roku. Svůj trenérský rok považoval za velmi úspěšný, vždyť na MS v Tegu měl z pěti svěřenců tři ve finále. Věřil, že i rok další bude dobrý, ale sezóna bude příliš náročná, neboť měsíc před olympiádou je na programu mistrovství Evropy. Vzhledem k úspěchům mohou on a jeho svěřenci strávit v Africe na soustředění delší dobu a budou se tam připravovat na olympiádu v Londýně. Do jeho oštěpařské skupiny patří B. Špotáková, P. Frydrych, V. Veselý a J. Vadlejch. Pomáhat bude i finskému šampionovi Terovi Pithämahikovi a to během tréninkových kempů a možná se objeví i v Praze. O trénování s Železným je velký zájem. Jeho zájmem je, abychom se opravdu stali oštěpařskou velmocí, kde bude vybudována velká základna oštěpařských talentů. Jména našich známých oštěpařů proslavila českou zemi všude po světě. Máme na čem stavět. Jména Dana Zátopková, Jan Železný, Barbora Špotáková něco znamenají. Povede se trenérovi Janu Železnému vychovat dalšího následníka?⁴¹

Pro autentičnost si dovolím citovat z reportáže Marka Hlavy z časopisu Esquire. Rozhovor je z prosince 2011 a je umístěn v příloze jedna.

---

⁴⁰ ANON, 2010. Světový rekord Jana Železného v hodu oštěpem platí už 15 let. In: *Český atletický svaz* [online]. [vid. 2012-04-04]. Dostupné z: <http://www.atletika.cz/rozhovor-mesice/rozhovor-mesice-jan-zelezny/>

⁴¹ ANON, 2007. Jan Železný. In: *Český atletický svaz* [online]. [cit. 2012-04-03]. Dostupné z: <http://www.atletika.cz/reprezentace/medailony-atletu/jan-zelezny-1/>

6. Podmínky pro sportovní výkon

Sportovní výkon má různý stupeň obtížnosti a jeho výsledky se odvíjejí podle toho, na jakém stupínku výkonnosti se různí jedinci pohybují. Pokud jsem se zaměřil na olympijské vítěze, je jasné, že jejich sportovní výkony jsou nejlepší na světě. Ke každému sportovnímu výsledku na světové úrovni vede většinou dlouhá a trnitá cesta. Co všechno má vliv na to, aby daný sportovec byl ve svém snažení nejlepší? Určitě toho není málo, ale proč zrovna ten jeden vyčnívá z řady? Otázek se naskytá hned několik. Budeme předpokládat, že se sejdou stejně talentovaní sportovci, vyberou si sport, který bude odpovídat jejich fyzickému fondu a budou se v něm zlepšovat. Ale proč jeden ustrne a druhý stoupá k výšinám? Co je dalšího ovlivňuje? Určitě nám je jasné, že pouhý talent nestačí. Nastupuje práce a úsilí. Ne nadarmo platí, že: „Těžko na bojišti, lehký na cvičišti.“ Oč je trénovanost větší, o to jsou lepší výsledky.

O mých dvou popsanych sportovcích toto rčení platí zcela s čistým svědomím. Jejich tréninkové dávky Zátopka a Kratochvílové byly tak vysoké, že i to bude důvodem, že jejich výkony jsou stále na prvních místech světových tabulek. Ale někomu by třeba ta hrozná dřina nedělala dobře, trpěli by přetrénovaností, zraněními, únavou. Někdo musí mít i doplňkové sporty, aby zvládl tak velké zatížení v tréninku. Najít proto měřítko pro fyzické zatížení jednotlivce je velmi složité. Zátopek říkal, že tělo si řekne samo, co může či nemůže, ale pozná to každý? Zde se rýsují rozdíly mezi jednotlivci. Pokud má sportovec tedy talent a i jeho tréninky vedou k dobrým cílům, je tu ještě mnoho jiných aspektů, které ho mohou postrčit či zastavit ve vývoji. To, co si všichni tito sportovci přejí, je zdraví. Kolik nadějných sportovců právě zradila jejich tělesná schránka. Ať už to bylo zraněními či úrazy, nebo nemocemi. Když je člověk zdravý a v pohodě, i jeho výkonnost stoupá.

Ve své práci jsem i u Jana Železného připomněl jeho zdravotní útrapy. Zde je potřeba hned také připomenout, že měl Jan Železný i štěstí, když narazil na skvělou chiropraktičku paní Švecovou, která mu s jeho zdravotními problémy pomohla. Vždyť málo stačilo k tomu, aby se vyplnila slova některých, rádoby věštců a světový rekord v hodu oštěpem hodil někdo jiný. Dnes je důležitá i životospráva, sportovci mají předem připravený jídelníček a v době příprav na velké závody si ho nedovolí nedodržovat. Důležitý pak je i pitný režim. V této době se kolem sportovců tvoří celé realizační týmy, které se starají o jejich pohodlí. Ať se to týká manažerů, kteří se starají o reklamní kampaně, sponzorů, zajišťování účasti na mítincích, finanční situaci, dále zajišťují trenéry, maséry, fyzioterapeuty, lékaře, kuchaře, výrobce

nářadí, náčiní, sportovních potřeb, kteří mají na starosti mnoho dalších důležitých věcí. Také oblečení a obuv hrají velkou roli, a to ne jen z estetického hlediska, ale hlavně s využitím všech dostupných technologií. Dnes je kolem vrcholového sportovce stále více a více lidí. Sice mu to jeho práci usnadňuje a samotný sportovec se tak může soustředit jen na samotný výkon, ale ve své podstatě je potom nejvíce vidět on, kterému se buď jeho sportovní výkon povede či nikoliv. A jsme u peněz. Čím více jich dokáže sportovec vydělat, tím víc jich může použít na všechny nové trendy, které posunou hranice výkonu dál. Peníze jsou pak i důležité při stavbě nových sportovišť. A tímto se dostávám k dalšímu problému. Ne všichni sportovci mají takové zázemí, kde mohou sportovat téměř denně. To, že naše malá zemička nemá moře, ani vysoké hory, s tím jsme se jako národ smířili. Víme o jiných přednostech. Sportovci, kteří tyto atributy ke svému sportu potřebují, za nimi vyráží do světa a doma námahu a styl kompenzují jinými tréninkovými postupy. Je jasné, že lyžař, který může být celou zimu na horách, bude mít více natrénováno než ten, v jehož krajích moc sněhu není. Ale ani to není směrodatné, přičteme-li k těmto zeměpisným podmínkám všechny jiné (talent, vůle, úsilí, motivace, zdraví, štěstí...), vyjde nám vždy jiná rovnice.

Já se chci v další kapitole věnovat naší soudobé sportovní hvězdě, opět olympijské vítězce Martině Sáblíkové. A na jejím případě ukázat, že i bez stadionu, který jí byl mimochodem už dávno přislíben, je schopná porážet soupeřky, které samy mohou na rychlobruslařské dráze trénovat denně.

My máme mistryni světa, která nám vyrostla na rybníku.

7. Martina Sáblíková

Obrázek 4: Martina Sáblíková

Zdroj: Sáblíková. Isport.cz [online]. 2010 [cit. 2012-04-02]. Dostupné z: <http://isport.blesk.cz/clanek/vancouver-2010-rychl Bruslení/87255/sablikova-drive-jsem-se-trenera-bala.html>

7.1 Zázrak na bruslích

Který český sportovec vládne ve svém sportu či disciplíně pevnější rukou vlády v dnešní době více než Martina Sáblíková? Asi bychom někde horko – těžko hledali. Půjčím si slova z knihy Romana Streichsbiera, který sleduje sportovní život Martiny od jejich prvních nesmělých začátků. Větou „*Ex nihilo nihil Jit*“, „*Z ničeho nic nevznikne*“,⁴² začal svou knížku o Martině Sáblíkové. Přesně vystihuje to, že aby mohlo něco vzniknout, musí vznikat jen díky něčemu. Ale to, co se podařilo na zamrzlých rybnících Žďárska, popírá veškerou logiku. Sice jsem v historii naší země objevil prastarou rychlobruslařskou tradici, dokonce starší než je hokejová, ale už na ni dávno spadl prach v tratolišti dějin. A přesto se stal zázrak a v zemi, kde není jediná krytá rychlobruslařská dráha, se zrodila fenomenální závodnice, na kterou svět nestačí. Ale někdo ten klenot musel objevit. A jako se v chemii, fyzice učíme o objevitelích, tak se i v knihách o sportu bude psát o objeviteli rychlobruslařské legendy. A u nás byl tím objevitelem Petr Novák. Trenérský guru, který si přes všechny trable prosadil svoje a šel za svým cílem. Samozřejmě, že mu pomohl sportovní potenciál, vůle a chuť po vítězství, které má mladá závodnice v sobě. A teď se vlastně dostáváme k tomu, že ne

⁴² STREICHSBIER, R., 2010. *Martina Sáblíková: zázrak na bruslích*. 1. Vyd. Brno: Jota, ISBN 978-80-7217-737-0.

všechny podmínky k výkonu musí být splněny, aby se dosáhlo vrcholu. Svým způsobem Martině Sáblíkové chybí ten základní kámen materialistický, aby stoupala k výšinám. Avšak spojení trenéra a závodnice je oba vyneslo na vrchol nejvyšší. Měli bychom začít od začátku.

7.2 Životopis

Narodila se 27. května 1987 v Novém Městě na Moravě. Vyrůstala spolu s rodiči a o čtyři roky mladším bratrem Milanem v panelákovém bytě. Od raného dětství ji provázel sport. Otec coby basketbalový nadšenec ji přivedl pod vysoké koše a Martina byla coby košíkářka velmi dobrá. Byla to urputná hráčka, která vynikala svojí vytrvalostí a bojovností. Ale to, který sportovní obor si vybere, určil jeden červnový večer roku 1998. Toho večera se odehrála osudová návštěva, kdy k Sáblíkovům přišla na návštěvu kamarádka Jitka se svým přítelem. Tím přítelem nebyl nikdo jiný než Petr Novák. Sám někdejší rychlobruslař, nyní trenér, který zakládá Bruslařský klub Žďár. Přemluvil Martinu i její rodiče, aby se plně věnovala jenom bruslím. Už v začátku jí hned slíbil, že pokud se bude rychlobruslaření věnovat, že určitě někdy vyhraje medaili a o Martině Sáblíkové je známo, že ráda vyhrává. A tak v 11 letech skončila s košíkovou, i když se slzami v očích, a vrhla se do nejistých zmrzlých vod rychlobruslení. A budoucí ledová královna začala trénovat.⁴³

7.3 První závody

První větší závody, které už dávaly předzvěst, že jdou správným směrem, byly v Iuzellu v bavorských Alpách. Celá žďárská skupina sem jezdila poměrně často, protože kde u nás sehnat na podzim led? Pro ostatní nebude nic nepochopitelného, vždyť Němci, Holanďani a mnoho dalších mohou tak pilovat techniku, zatáčky přímo na ledové ploše. Pro naše sportovce neskutečná věc, ale proto jsou překážky, aby se překonávaly a trenér Novák je se svými svěřenci překonává s neskutečnou grácií. O lehkosti ale nemůže být řeč. Martina Sáblíková už se tehdy v listopadu v Německu zablýskla jako vycházející hvězda. Na trati 1500 metrů zůstala jen 6 sekund za olympijským limitem a na 3 kilometrech dokonce překonala limit na evropský šampionát dospělých, ale bohužel bylo jí tehdy „jen“ 14 let

---

⁴³ STREICHSBIER, R., 2010. *Martina Sáblíková: zázrak na bruslích*. 1. Vyd. Brno: Jota, ISBN 978-80-7217-737-0.

a musela si ještě počkat. Ale její hvězda začala zářit a světlo jejích výkonů nás teprve čekalo a vítězství bude nepočítaně.⁴⁴

7.4 Juniorské začátky

V roce 2002 se představila v italském Collabu, ve velmi oblíbeném místě českých rychlobruslařů, kde si Martinu Sáblíkovou Italové velmi zamilovali, skončila zde 36. a byl to její vůbec první velký šampionát. Od tohoto ne právě dobrého umístění se ale už v létě dokázala odrazit a v mládežnické kategorii vyhrála všechny závody, na jejichž start se postavila. Na mistrovství Evropy roku 2003 byla již velmi dobře připravena. V té době už byla studentkou prvního ročníku novoměstského gymnázia a přesto byla nejmladší účastnicí šampionátu. Zajela si zde osobní rekord na 500 metrů, ale od ostatních startů kvůli rozbitému kolenu musela odstoupit. Ještě se ani neprosadila na juniorském světovém šampionátu v Japonsku, zde ještě vůbec závodnice křehkou dívku z Čech neregistrovaly. To už se ale mělo na začátku roku 2003 začít měnit. Soupeřkami dosud přehlížená česká studentka na sebe konečně hodlala upozornit.⁴⁵

7.5 Zlepšování osobních rekordů

V Německu Sáblíková poprvé získala svých 7 bodů ve Světovém poháru. To ještě nemohla tušit, že za několik let bude závody Světového poháru vyhrávat. V Heerenveenu si svůj vlastní národní rekord na dráze 5 ti kilometrů zlepšila o rovných 25 sekund. Neuvěřitelné zlepšení vedlo ostatní soupeřky, aby se o drobnou dívku začaly zajímat. Ji samotnou těšilo poplácání po zádech od svého vzoru olympijské vítězky Němky Claudie Pechsteinové. Vybojovala si účast na MS v jihokorejském Soulu, kde dala v posledních závodech sezóny zbytek sil a stačilo to na 16. místo na 3000 metrů a na 5000 metrech byla dvanáctá. V obou závodech vytvořila rekordy soulské dráhy. Žádná juniorka tam nikdy nebyla rychlejší.⁴⁶

---

⁴⁴ STREICHSBIER, R., 2010. *Martina Sáblíková: zázrak na bruslích*. 1. Vyd. Brno: Jota, ISBN 978-80-7217-737-0.

⁴⁵ STREICHSBIER, R., 2010. *Martina Sáblíková: zázrak na bruslích*. 1. Vyd. Brno: Jota, ISBN 978-80-7217-737-0.

⁴⁶ SÁBLÍKOVÁ, M. 2010. Martina Sáblíková [online]. [vid. 2012-04-04]. Dostupné z: <http://www.martinasablikova.cz/martina-sablikova>

7.6 Sezóna 2003/2004

V sezoně 2003/2004 závodila Martina nadále v divizi B Světového poháru, zúčastnila se také seniorského mistrovství Evropy (20. místo) a juniorského mistrovství světa (23. místo). Ve finále SP v únoru 2004 ale již startovala v elitní divizi v závodě na 3 km (18. místo), na trati 5000 metrů skončila v divizi B třetí. Její úspěšnost na dlouhých tratích se potvrdila i na seniorském světovém šampionátu, kde skončila šestnáctá na 3 km a dvanáctá na 5 km. Následující sezona potvrdila zlepšující se výkony Sáblíkové na dlouhých tratích. Na 3 km již pravidelně startovala v elitní skupině SP, na trati 500 metrů skončila na MS na 7. příčce. Svěrenkyně Petra Nováka tak měla na olympiádě v Turíně strašit na dlouhých tratích favortky.⁴⁷

7.7 Školní povinnosti

Martina Sáblíková zatím vždy po závěru sezóny musela zabrat ve škole. Nebyla líná studentka, na závodech a soustředěních se průběžně učila, ale školní povinnosti se při náročné přípravě prostě stihnout nedaly. Na Gymnáziu Vincence Makovského v Novém Městě na Moravě se sportovním zaměřením jí vycházeli maximálně vstříc. Jeden ročník měla rozložený na dva roky. Obyčejné čtyřleté studium si tak rozložila do sedmi let a tak až v červnu roku 2009 zde úspěšně odmaturovala. V říjnu 2011 zahájila svoje vysokoškolské studium na VŠEM v Praze se specializací na sportovní marketing. Škola ji umožňuje maximálně přizpůsobit systém studia tak, aby se mohla věnovat kariéře. Martina myslí na budoucnost.⁴⁸

7.8 Směr Turín

Martina Sáblíková vzala přípravu na olympiádu víc než vážně. Trenér ji musel krotit, aby se nepřetrénovala. Zlepšovala se každým závodem, juniorský rekord překonala v Salt Lake City. Trenér byl jediný, kdo nebyl překvapen výkony své svěrenkyně, dobře věděl, jak Martina dře. Všichni ostatní začali mluvit o zázraku, který se rodí na rybníku. O Martině

⁴⁷ SÁBLÍKOVÁ, M. 2010. Martina Sáblíková [online]. [vid. 2012-04-04]. Dostupné z: <http://www.martinasablikova.cz/martina-sablikova>

⁴⁸ STREICHSEIER, R., 2010. *Martina Sáblíková: zázrak na bruslích*. 1. Vyd. Brno: Jota, ISBN 978-80-7217-737-0.

a jejím kouči se najednou nepsalo jen v regionálních listech, ale o rozhovory začala žádat i televize. Martina teď byla jednou z velkých nadějí olympijských her. Ale naděje mohla ztroskotat na tom, že neměli kde trénovat. Po návratu z přípravného týdne v Itálii na ně už doma čekal sníh. Bylo obtížné dostat se na rybník. Martina potřebovala najíždět kilometry na bruslích a ono nic. A tak olympionička, která se měla pokusit o zázračnou medaili, od Vánoc do konce roku běhala, skákala do schodů a techniku jízdy simulovala v ponožkách na hladké desce doma v panelákovém bytě mezi futry. Říkáme si bizarní příprava, ale ta přinesla ovoce. Posledním laděním formy bylo lednové mistrovství Evropy v Norsku a zde oslnila. Na třech kilometrech skončila třetí. Byla šťastná, že už stála na stupních vítězů mezi dospělými. A co teprve šok, když na světelné tabuli na trati 5000 metrů stále svítilo jméno Sábliková a ona všechny soupeřky nechala za sebou. Peníze na lepší přípravu se přece jen našly a tak odjela trénovat do Německa. V Německu ještě při tréninku pilovala zatáčky, jezdila rovinky na méně i více kroků, zvykala si na lepší led. Turín se přiblížil na dohled. A to se ještě dočkala velké pocty, když ji předseda svazu Z. Pešek oslovil, aby nesla českou vlajku při slavnostním zahájení her. A 7. 2. 2006 se vydala na cestu do Turína. Martina si užívala zahájení, pyšně nesla naši vlajku, mávala s ní a na všechny strany se usmívala. Nakonec měla k medailím velmi blízko, na 3 kilometrech sedmé místo, 5 km čtvrté místo. Chybělo velmi málo, ale na medaili si však nesáhla a tak věčně usměvavá holka plakala lítostí. Šla však pogratulovat svým přemožitelkám. Z této porážky se ale rodí budoucí vítězka, budoucí vládkyně dlouhých tratí. Za 4 roky ve Vancouveru už na stupních vítězů stála. Turínem však sezóna nekončila. O měsíc později na juniorském světovém šampionátu skončila na druhé příčce. V průběhu sezóny rovněž zajela několik juniorských rekordů, jejichž držitelkou je dosud.⁴⁹

7.9 Peníze hýbou světem i sportem

Po turínském úspěchu se konečně začaly objevovat návrhy na postavení rychlobruslařské haly v Česku. Zmiňována byla města Pardubice, Praha, Brno, Žďár nad Sázavou. Pak se zdál velmi reálný návrh ve Velkém Oseku. Martina Sábliková s trenérem si zde později nechali postavit i své domy, ale bohužel i zde šlo jen o slova, k činu se nikdo neměl. V roce 2010 nové vedení obce projekt výstavby haly zcela zastavilo. Kouč po olympiádě rozvířil řeky českého maloměstšáctví tím, když pohrozil, že už nemůže trénovat

⁴⁹ STREICHSBIER, R., 2010. *Martina Sábliková: zázrak na bruslích*. 1. Vyd. Brno: Jota, ISBN 978-80-7217-737-0.

svou svěřenkyni za těchto podmínek jako dosud. Dokonce předpovídal, že by mohla závodit i za jinou zemi. Podmínky se po jeho nátlaku přece jen trochu zlepšily, ale všichni v tomto státě vědí, že kdyby trénovali a závodili jinde, měli by se daleko lépe. Ještě že jsou tolik spjati s touto zemí a neodešli nám za lepším. Proč stále není v povědomí představitelů státu zakódováno, že bychom si pokladů země měli vážit a dokázat je tak ocenit? Možná, nebo určitě spoléhají na patriotismus a lásku k rodné zemi, ale pozor, aby se jednou nepřepočítali. Kolik „pokladů“ už nám zmizelo ve světě a tam si je dokážou jinak považovat.⁵⁰

7.10 Martina jede dál

Světový pohár na dlouhých tratích byl Martinou Sáblíkovou obhájena již v sezóně 2006/2007, zvítězila ve třech z šesti závodů a v celkovém hodnocení jej vyhrála. V téže sezóně získala zlatou medaili na mistrovství Evropy a dvě medaile z téhož kovu na mistrovství světa na tratích 3 a 5 kilometrů. Roku 2007 se jí povedl další nevídaný kousek, kdy překonala seniorské světové rekordy na tratích 5 a 10 kilometrů. Úspěchů je nespočetně, snad jen ty nejdůležitější je potřeba zmínit, kdy kromě předních umístění na dlouhých tratích v rámci Světového poháru a mistrovství světa z roku 2008 a 2009: zlatá medaile na 5 000 metrech a stříbrná na 3 000 metrech v roce 2009. Martina Sáblíková získala i další medaile na mistrovství Evropy ve víceboji, 2008 a 2009 bronzovou a 2010 zlatou medaili. V sezóně 2008/2009 na závodech Světového poháru ve složení Sáblíková, Jirků, Erbanová vyhrály poslední ve stíhacím závodě týmů. Nejvšestranější rychlobruslařkou světa se stala v roce 2009, kdy poprvé zvítězila na mistrovství světa ve víceboji. Velký pokrok nastal v roce 2009/2010, kdy se Martina Sáblíková objevila na předních příčkách i na trati 1500 metrů a zasloužila si v celkovém pořadí třetí místo. V roce 2007 a 2008 zvítězila na příležitostných mistrovstvích České republiky, kdy se šampionát konal na rybníku Černý nedaleko Hlinska.⁵¹

7.11 Čekají se medaile

Všechny tyto super výkony vedly k tomu, že široká sportovní veřejnost očekávala nejméně jednu medaili, kterou Martina Sáblíková přiveze ze ZOH ve Vancouveru, vlastně

⁵⁰ STREICHSBIER, R., 2010. *Martina Sáblíková: zázrak na bruslích*. 1. Vyd. Brno: Jota, ISBN 978-80-7217-737-0.

⁵¹ SÁBLÍKOVÁ, M. 2010. Martina Sáblíková [online]. [vid. 2012-04-04]. Dostupné z: <http://www.martinasablikova.cz/martina-sablikova>

Richmondu, měste s vlastní samosprávou, které je součástí takzvaného Velkého Vancouveru. Start Sáblíkové byl ovšem do poslední chvíle ohrožen kvůli problémům s nachlazením a horečkou, ale Martina chtěla závodit, vždyť se na tuto akci postupně připravovala už od prosince 2009. Také chtěla zapomenout na Turín, odkud si přivezla bramborovou medaili. Martinu Sáblíkovou pronásledovaly problémy téměř celou sezónu. Časté virózy, natažená třísla i stehenní sval tohle ji ke klidu tedy nepřidalo. Ale Martina Sáblíková je bojovnice. Postavila se na start 3 000 metrů a vyhrála. První zlatá je doma. V závodě na 1500 metrů, i přesto, že nepatřila k největším adeptkám na cenný kov, získala bronzovou medaili. A pak měl přijít poslední závod na 5 000 metrů, kde je Sáblíková už několik let suverénní. Do boje šla až v posledním páru s Němkou Guschützovou – Thomsovou. Časy jejich soupeřek byly fantastické. Meta, kterou musela překonat, byl čas 6:51,39. Po závodě řekla, že to byl jeden z nejbolestivějších závodů v životě. V cíli dokázala zvednout jen ruce, poslat letmý polibek divákům a narazit si na hlavu klobouk v národních barvách. Kouč ji pomohl sundat brusle a pak se radoval i za ní. Sen se stal skutečností. K ziskům dvou zlatých a jedné bronzové olympijské medaile se tak stala nejúspěšnější českou sportovkyní v historii ZOH. Jacques Rogge předseda MOV ji označil za „královnu rychlobruslení s elegantním stylem“. Jen ona sama a trenér vědí, co všechno za těmito zlatými kousky stojí dřiny a odříkání. Svět o nich psal jako o rychlobruslařských bláznech bez zázemí domácí ledové plochy, kteří se kdysi dohodli na tom, že dobudou svět. A jejich sen se splnil a svět jim leží u nohou. Krátce po OH se prosadila i ve finále Světového poháru a nakonec i na MS ve víceboji, kde obhájila zlato z předchozího šampionátu.⁵²

7.12 Sportovní hvězda stále září

Sáblíková s trenérem a ještě dalšími reprezentanty z tréninkové skupiny opustili armádní klub DUKLY k 30.4.2010, kde byli 6 let. Od 1.7.2010 začali trénovat pod hlavičkou Centra sportu ministerstva vnitra. Bohužel, hned první mítink SP v sezoně 2010/2011 byl poznamenán zdravotními problémy a Sáblíková nemohla ve svém oblíbeném Heerenveenu k závodům nastoupit. Závěrem roku 2010 ale vždy bojovala na medailových pozicích. V lednu 2011 obhájila titul mistryně Evropy ve víceboji v italském Klobensteinu, opět ji

⁵² STREICHSBIER, R., 2010. *Martina Sáblíková: zázrak na bruslích*. 1. Vyd. Brno: Jota, ISBN 978-80-7217-737-0.

nikdo nestačil ani na třech či pěti kilometrech. Svoji suverenitu potvrdila ve SP, kdy v Heerenveenu popáté za sebou zvítězila na dlouhých tratích. Sáblíkové vyrostla nová konkurence. Často se o prvenství pere s Nizozemkou Iren Wüstovou, ta ji na poslední akci sezóny na MS v Inzelli porazila na 3 000 metrech a Sáblíkové slušelo na stupních vítězů stříbro. Ovšem na 5 000 metrech dlouhé trati vyhrála a získala tak již čtvrtou zlatou medaili v řadě. Sezónu 2011/2012 zahájila vítězstvím na trati 3 km a 12. místem na 1500 m na SP v Čeljabinsku. I v Astaně na mítinku SP pokořila 3 000 metrů dlouhou trať a opět šťastný Heerenveen. Zde na začátku prosince 2011 již posedmé v kariéře zvítězila na trati 5 km. Potřetí zlato za sebou si přivezla i z mistrovství Evropy 2012 z otevřené dráhy v Budapešti. Zde sebrala vítr z plachet všem soupeřkám, vyhrála na všech třech tratích 3 000, 1500 i 5 000 metrech. MS ve víceboji roku 2012, které se konalo v Moskvě, skončila na druhé pozici, když v celkovém součtu bodů ji dokázala porazit právě Iren Wüstová. Na následujícím mítinku v Heerenveenu vyhrála pětikilometrovou trať, díky čemuž si s předstihem zajistila šesté celkové vítězství SP na dlouhých tratích. V rámci finále SP v Berlíně opět vyhrála 3 000 m a svou stále výbornou kondici ukázala i na méně oblíbené trati 1500, kde došla na třetím místě. Začátek jara zastihl Martinu opět v plné síle. Na mistrovství světa v jednotlivých tratích v nizozemském Heerenveeru nenašla konkurenci a zvítězila na trati 3 000 m. Druhá byla Němka S. Beckertová, bronz získala domácí Irene Wüstová. A v sobotu 24.3.2012 Martina dokázala, že je v současné době neporazitelná. I poslední závod sezóny 5 kilometrů na MS ovládla. Světové zlato na této trati má už popáté za sebou! Navíc s obrovskou suverenitou v hale Thialf nadělila skvělým časem 6:50,46 druhé Němce Beckertové více než 6 vteřin, byl to nejrychlejší čas sezóny. Martina Sáblíková byla v této sezóně nejlepší, nenašla žádnou přemožitelku na dlouhých tratích. Byla velmi šťastná a byla ráda, že v hledišti jí fandili i její rodiče. Ráda se předvedla v nejlepším světle. Martině Sáblíkové je teď 24 let a už nyní je nejúspěšnější ze všech aktivních rychlobruslařek. Medailová sbírka narůstá raketovým tempem. Kolik medailí ještě přiveze? Trenér Novák věří, že závodit může ještě 10 let, až další sportovní život ukáže, zda se nemýlil. Ale i kdyby skončila dříve, tak má naše obrovské uznání, protože u nás pozvedla rychlobruslení na sport, o kterém se mluví, píše, diskutuje. Dostala se lidem pod kůži, jen opravdoví ignoranti nikdy neslyšeli jméno Sáblíková a neumí si ho spojit s dlouhými noži. Díky Martině můžeme být zase na něco pyšní. Jen aby ona byla pořád pyšná na to, že může reprezentovat naši zemi.⁵³

⁵³ STREICHSBIER, R., 2010. *Martina Sáblíková: zázrak na bruslích*. 1. Vyd. Brno: Jota, ISBN 978-80-7217-737-0.

7.13 Sport jako droga

Sport je nejčistší drogou a Martina Sáblíková bez sportu být vůbec nemůže. Její existence je na sportu plně založena. Když skončí sezóna „dlouhých nožů“, Martina obuje kolečkové brusle či se nazuje do cyklistických treter a šlápne do pedálů. A i do pedálů umí šlápnout pořádně, vždyť v rámci letní přípravy kolo pěkně prohání. V březnu 2007 ohlásila dokonce záměr startovat na letních olympijských hrách v roce 2008 v Pekingu. Ke startu ale nedošlo. V časovkách žen na mistrovství České republiky se pohybuje vždy na předních místech. V roce 2009 časovku dvojic s Martinou Růžickovou vyhrála a další rok tento triumf potvrdila. Vyhrála navíc i časovku jednotlivkyň a i závod s hromadným startem. Na mistrovství republiky v roce 2011 obhájila tituly v závodě s hromadným startem i v časovce. Kromě mistrovství republiky i Evropy se zúčastnila i několika závodů cyklistického Českého poháru. Mistrovství světa, které se konalo v Austrálii, se pro velkou vzdálenost nezúčastnila, ale v Dánsku v roce 2011 jela časovku, z 51 závodnic skončila 28, ale do Londýna na LOH se přímo kvalifikovalo pouze prvních deset závodnic. Když Martina netrénuje na zimních bruslích, obuje in-line brusle. Na nich se roku 2004 zúčastnila MS juniorů, kde na 20 km trati skončila šestnáctá. V roce 2006 zvítězila na českém mistrovství v maratonu a vyhrála i první ročník Českého poháru. V roce 2007 si vítězství v maratonu zopakovala.⁵⁴

7.14 Oceňovaná královna

Za svoji kariéru nasbírala Martina i hodně cen. Každá má svou cenu. Říci, která je ta nejčestnější, ani nejde. Martina si přesto nejvíce váží podpory a ocenění od obyčejných lidí, kteří je drží pěsti u televize či na stadionech. Martina Sáblíková už přepsala všechny domácí tabulky a kraluje i těm světovým, má potenciál na to, aby se stala nejúspěšnější rychlobruslařkou světa všech dob. Pokud zdraví dovolí, tak pár let na bednu určitě ještě stoupat bude. Ocenění, která se jí dostala od odborníků za její výkony, je také hodně. V roce 2006 vyhrála novinářskou anketu Sportovec roku České republiky v kategorii juniorů. V letech 2007, 2009, 2010 už ji vyhrála v kategorii dospělých. Loni skončila třetí. V anketě Sportovec Evropy 2007 se umístila na 18 místě. Asi nejprestižnější cenu jakou kdy dostala je Cena Oscara Mathiasena. Získala ji jako teprve pátá žena v historii. Cenu uděluje bruslařský

⁵⁴ STREICHSBIER, R., 2010. *Martina Sáblíková: zázrak na bruslích*. 1. Vyd. Brno: Jota, ISBN 978-80-7217-737-0.

klub v Oslu každoročně od roku 1959. S tradicí udělování začal klub 5 let po smrti slavného Mathisena, pětinasobného světového šampiona ve víceboji a mnohanásobného světového rekordmana z úvodu 20. století. Martina má tedy svého rychlobruslařského Oscara.⁵⁵

Záslužný kříž III. stupně dostala po turínských hrách a za Vancouver, kdy získala 2 zlata a 1 bronz, získala kříž II. stupně. Moc bychom si přáli, aby po olympiádě v Soči získala kříž I. stupně. Česká pošta také ocenila výkon, který předvedla na olympiádě ve Vancouveru a vydala poštovní známku, na které je vyobrazena. Nejstarším českým sportovním oceněním je cena Jiřího Gutha-Jarkovského. Uděluje se už od roku 1934 a Martina ji má už 2x a to za rok 2007 a 2010. Trofej v podobě bohyně Niké na mramorovém podstavci se stříbrnou plaketou a reliéfním portrétem Gutha-Jarkovského má určitě významné místo v jejích sbírkách. Martině fandí celý národ, ale určitě jsou na ni velmi pyšní ti, kteří s ní vyrůstali, kteří ji znají osobně a kraj Vysočina i město Žďár si své rodačky velmi váží. Již několikrát ji poctil cenou Nejlepší sportovec Vysočiny. Od roku 2011 je členkou řádu Rytířů vína za přínos českému sportu.⁵⁶

---

⁵⁵ ANON, 2010. Sáblíková získala rychlobruslařského Oscara, In: *Idnes* [online]. [vid. 2012-04-04]. Dostupné z: http://sport.idnes.cz/sablikova-ziskala-rychlobruslarskeho-oscara-jako-pata-zena-v-historii-1mr-/sporty.aspx?c=A100410_105233_sporty_ald

⁵⁶ SMOLA, V., 2011. Martina Sáblíková získala další trofej: pasovali ji na rytířku vína. In: *Idnes* [online]. [vid. 2012-04-04]. Dostupné z: http://brno.idnes.cz/martina-sablikova-ziskala-dalsi-trofej-pasovali-ji-na-rytirkuvina-1dh-/brno-zpravy.aspx?c=A110328_1556629_brno-zpravy_bor

8. Osobní setkání s Petrem Novákem a finanční bilance Martiny Sáblíkové

Při psaní bakalářské práce se mi naskytla možnost setkat se s Petrem Novákem, který je trenérem Martiny Sáblíkové a vychoval si ji od nejútlejšího dětství. Žádostí o rozhovor má nespočet a já jsem měl to štěstí, že jsem se s ním mohl setkat. Ve svém nabitém programu, kdy mu končí sezóna a musí se začít připravovat na novou a k tomu se ještě potýkat s výročními zprávami pro sportovce, rodiče ale i finanční úřady, mu tímto děkuji. Nikdy jsem se necítil jako novinář a i pan Novák mě tak i bral. Byl to velice příjemný rozhovor, který se vším všudy trval čtyři hodiny.

Mé hlavní otázky směřovaly na finance. Co, jak, proč a hlavně kolik musí mít sportovec na zajištění své kariéry. Po dobu šesti let vítězství Martiny Sáblíkové o ni sponzoři mají samozřejmě zájem. A teď jen rozhodnout, co pro ní bude nejlepší. Jak všichni víme, sportovec musí vždy něco nabídnout. Většinou je to pak reklama na dresech, při rozhovorech, při závodě a když se zdaří, tak i na stupních vítězů. Ale co když má sportovec omezené množství reklam? Martina Sáblíková má pro zimní sezónu sedm reklamních míst a jak tedy vymyslet, kam daného sponzora dáme a hlavně za kolik. Toto jsou nejtajnější informace, které bych rád dostal, ale musí být prý chráněny. Ví je hlavně vedení Sportinvestu a právě trenér Petr Novák, který se snaží Martinu Sáblíkovou zabezpečit do konce života.

Pan Novák je vyučený soustružník kovů, později vystudoval dálkově střední průmyslovou školu a získal tak i maturitu. Ale tím jeho životní vzdělávání nekončí. Jak sám říká: „*Musíte se stále něco učit*“. Po maturitě si udělal trenérskou školu. A tím začala jeho nejtvrďší práce. Snažil se být vždy informován o tom, co sportovci může pomoci. Začal navštěvovat fyzioterapeuty, psychology, ale i neurology, aby měl základní povědomí o tom, co jeho svěřenci pomůže. Stal se z něj lidový „brouk Pytlík“, protože se o vše stará naprosto sám. Zastává roli trenéra, manažera, ekonoma, ale i psychologa. Ve všem má svoje know how, ale aby tohle mohl zastávat, je potřeba disciplína, jeden z nejdůležitějších faktorů, které v celém týmu je.

Při otázce financí ze stran státu jsme se hlavně zaměřili na minulost. Český svaz rychlobruslení dával v roce 2005, 2006 ročně kolem 600 000 Kč. Tato částka byla rozdělena na krátké i dlouhé tratě. Takže celý Nowis team mohl dostat částku kolem 300 000 Kč. Při závodech světového poháru v Americe, Kanadě a ostatních vzdálenějších zemích se utratí za

jeden závod kolem 800 000 Kč. Což je velký rozdíl. Kde tedy na takovouhle drahou sezónu brát? O penězích se těžko mluví. A konkrétní sumy mi pan Novák i přes velmi přátelský rozhovor neposkytl.

Česká závist je velká a není proto v zájmu sportovců, aby společnost věděla, kolik vydělávají. Tím je třeba i předeslat, kolik peněz předešlé sezóny stály. Když Martina Sáblíková začínala, začátku měli ve své režii rodiče a ba i trenér, který při kolébce Martininy kariéry měl i dvě zaměstnání. Martinina cena šla během 6 ti let strmě nahoru. Ke sportu sponzoři patří a je pravda, že jich má hned několik. Většina z nich chce však být jen tichou podporou a nechce být mediálně propírána, protože i z peněz od sponzorů může vzniknout mediální humbuk.

Po olympiádě ve Vancouveru noviny psaly, že si Martina vydělala 20 miliónů. Trenér Novák říká: „*Rád bych je viděl na účtě*“. Proto se medializaci peněz zdráhá. Říká také, že dříve šly peníze od sponzorů přes různé svazy, ty se rozmělnily a pak přišla jen malá částka. Dnes už je to ošetřené a peníze od státu jdou přímo na reprezentační činnost Martině. Smlouvy se sponzory jsou většinou uzavírány na jeden rok, nebo i na čtyřleté olympijské období. I státní instituce poskytují peníze vždy jen na jeden rok. Pan Novák říká, že správně by to mělo být tak, že sponzorské peníze by měly přebývat, aby až skončí kariéra, nezůstal stát před problémem „a co teď?“. Při rozhovoru jsem získal opravdu dojem, že mluvím s velmi inteligentním člověkem, poctivým a upřímným, který ač by měl teď i možnost trénovat ve světě stále je to ten obyčejný člověk s hlavou i srdcem na svém místě. Mimochodem cenu za odměny, které získal za medaile, mi trenér prozradil. Pokud by Martina reprezentovala Kazachstán, už by jim na kontě přibýlo 200 miliónů. Za to by mohl postavit tu halu a být jejím vlastníkem.

Trenér Novák není zastáncem velkého plánování. Samozřejmě, že ví, kterých závodů se chce se svým týmem zúčastnit a podřídí tomu přípravu. To znamená tréninky, soustředění, regeneraci, ale třeba konkrétní plán tréninku na papíře nemá. Říká, že od toho má hlavu a v ní selský rozum, který mu poradí, co dělat. Není potřeba papíru, někdy i sebelepší plán se utká s realitou a vše napsané by přišlo vniveč. A sám říká, že co je v hlavě to mu nikdo nesebere, ale z papíru by už šikovný trenér mohl čerpat a proč dávat soupeřům šanci. Trenér Novák nečeká na náhodu, on už sám dopředu ví, co bude. Možná i z toho důvodu si jede tu svou dráhu, kdy je v týmu on a jeho svěřenci. Ve všech jiných týmech je na jednoho závodníka

nabaleno ještě plno členů týmu, kteří se starají, ale jak on sám říká, každý má svůj názor a pokud se sejde rádobý „radilů“ více, ne vždy to má dobrý vliv na výkon sportovce. On sám si vybral pro svoji skupinu svoji sólo jízdu a jak nás přesvědčuje, tak cesta to je více než správná. Ale takto padá vše na bedra Nováka. Trenéři po tréninku skončí a jdou domů, jeho čeká třeba masírování. Maserský kurz jako takový nikde neabsolvoval, ale sjednal si schůzku s primářkou rehabilitace a přímo na jejím pracovišti se učil. Byl na konzultacích i u psychologa. Takto plyne celý jeho život. Škola života je nejpoctivější a nepravdivější institucí. Diplom není zárukou úspěchu. Nejdůležitější pro úspěch je disciplína a na té trenér trvá. Martina má ve svém týmu už také důležité slovo, má však hodně tendence chránit a omlouvat ty mladší. Hlavně drží ochrannou ruku nad Karolínou Erbanovou, ale poslední slovo má stejně kouč a to všichni bez rozdílu respektují.

Sponzoři jsou, jak už jsem psal, v dnešní době pro sport velmi důležití. Vystupování a chování Petra Nováka ovlivnilo mnohé sponzory natolik, že se spolu nesetkávají jen na pracovní úrovni, ale stali se z nich kamarádi, kteří už ví, že jejich peníze pomohly dobré věci a padly na úrodnou půdu. Jsou pyšní na Martinu a ta je výborně prezentuje, když na svých kombinézách jak rychlobruslařských, cyklistických, inlajnových vozí loga jejich firem. Oni dají peníze a Martina dělá super reklamu. Reklamu dělají nejen výkony, ale i tím jaký je člověk. Slušnost a pokora i to je doménou Martiny a i to je jejím velkým kreditem. S trenérem Novákem jsme mluvili i o dopingu. Samozřejmě, že proti dopingovým kontrolám nic nemá a ví, že musí být, ale zlobí se nad jejich nekoordinovaností a někdy netaktním zásahem, kdy by měla být soustředěnost sportovce zaměřena úplně jiným směrem. Kontroly tak dokážou úplně závodníka vykolejit z psychické pohody. Některé kontroly jsou absolutně zbytečné a hlavně obtěžující. Je jasné, že kontrola musí být, ale všeho s mírou a ne aby na jedné závodě absolvovala 6 dopingových kontrol. Tyto kontroly nemají pak logiku.

S panem Novákem jsme se dotkli i ožehavého tématu sportovní haly. Stále je přesvědčen, že pokud nebude hala, tak dráha. Ale to, že hala nebude stát ve Velkém Oseku, jak bylo původně avizováno, už je naprosto jasné. Budeme mu všichni přát, aby multifunkční hala postavena byla a tím se otevře cesta novým Martinám, Karolínám atd. A česká rychlobruslařská škola bude pokračovat. Nakonec trenér Novák mi přeci jen dal nahlédnout pod pokličku, kde se ukrývají peníze. Nastínil mi, kolik stojí asi jeden závod, kam pojede s týmem, kdy musí zaplatit hotel, letenky, jídlo startovné. Částky se pohybují i v miliónech. Prozradil mi, že i větší tíhu peněz nesou sponzoři, než dává rychlobruslařský svaz. Také se

svěřil, jak ho ranilo chování v Dukle, kde byli několik let placeni podle tabulek. Jak zjistil, že jeho „nadstandartní“ plat opravdu nedosahuje úrovně trenéra olympijské rekordmanky a přešel tak pod křídla Sportovního centra Ministerstva vnitra, kde jsou placeni také podle tabulek, ale výplata je najednou o několik tisíc větší.

Byl jsem rád za takový otevřený rozhovor, který jsme vedli. Přijel jsem si sice pro čísla a fakta, ale odjížděl jsem bohatší o setkání s člověkem, který svému snu zasvětil svůj život. Přeju jemu a všem jeho svěřencům, aby ten sen byl ještě hodně dlouho úrodný a šťastný. Zároveň děkuji a cením si toho, že ne všechno dokáží zaplatit peníze. A že to, že mohou dělat radost českým divákům, postavili na nejvyšší vrchol svého snažení. Dnes není moc lidí, které by nezlákala vidina většího bohatství. Oni mají to bohatství v srdci. Je mi ctí, že jsem se s Petrem Novákem setkal. Abych dostal svým slovům, v tabulkách nastíním finance Martiny Sáblíkové, tak jak mi je mezi řečí její trenér prozradil. Budu však mít na paměti, že ač jsou peníze ze zlata, je lepší mít zlaté srdce.

Obrázek 5: Osobní setkání s Petrem Novákem

Zdroj: archiv autora

O finance jsem se opíral celý rozhovor. Pro upřesnění přidám i grafická znázornění. Nejprve bych rád ukázal nedostatečné finanční ohodnocení za jednotlivé závody ve Světovém poháru. Toto finanční ohodnocení se musí v dané zemi, kde je vítězství dosaženo zdanit. Například ve Spojených státech je zdanění téměř 50 %. Martina Sáblíková a celý NOVIS team má na sezónu rozpočet šest miliónů. Příjmy do rozpočtu, jsou hlavně ze stran sponzorů, státu, ale i Martina Sáblíková v roce 2011 musela přispět více než 1,5 miliónů korun. Výdaje sportovce na soutěžení jsou jasné a z čeho se berou příjmy?

Tabulka 2: Rozpis výdělků ze závodů světového poháru

Rozpis výdělků - Světový pohár			
Místo	Pořadí	Částka v USD	Částka v Kč
Berlín	2. místo	\$1 000	18 848 Kč
Hamar	2. místo	\$1 000	18 848 Kč
Moskva	1. místo	\$1 500	28 272 Kč
Moskva	3. místo	\$800	15 078 Kč
Salt Lake City	1. místo	\$1 500	28 272 Kč
Heerenveen	1. místo	\$1 500	28 272 Kč
Celkem		\$7 300	137 590 Kč

Zdroj: vlastní

Jako úspěšný sportovec má Martina Sáblíková dodatečné příjmy i z celkového umístění.

Tabulka 3: Rozpis celkových výdělků

Rozpis výdělků		
Celkové umístění	Částka v USD	Částka v Kč
1. místo na dlouhých tratích	\$15 000	282 720 Kč
5. místo na 1 500 m	\$4 000	75 392 Kč
ME víceboj Collalbo (zlato)	\$5 000	94 240 Kč
MS víceboj Calgary (bronz)	\$8 000	150 784 Kč
MS 3 000 m Inzell (stříbro)	\$2 000	37 696 Kč
MS 5 000 m Inzell (zlato)	\$3 500	65 968 Kč
Celkem	\$37 500	706 800 Kč

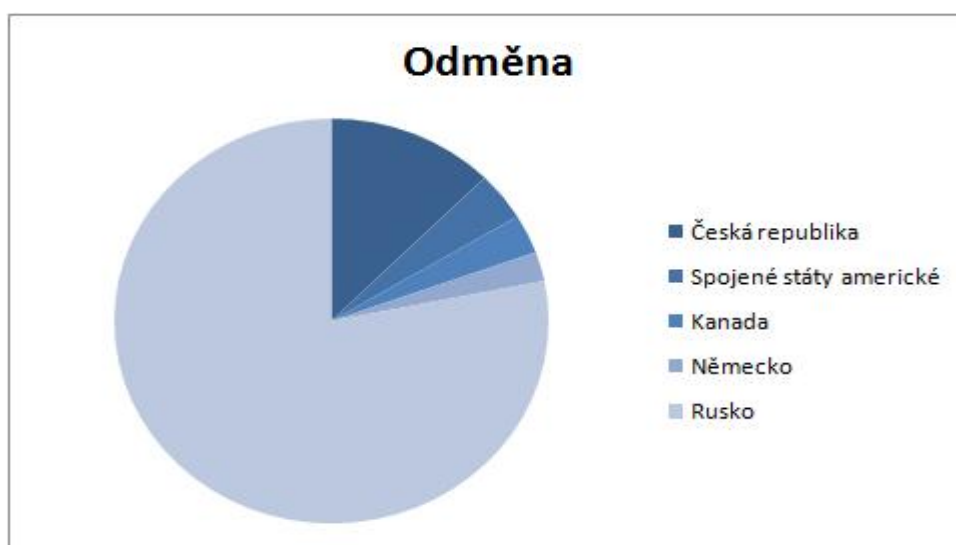
Zdroj: vlastní

O odměně za medaile, které Martina Sáblíková mohla dostat, kdyby závodila „pod jinou vlajkou“ jsem se již zmínil. Pro srovnání s cizími zeměmi, přidám tabulku hodnocení sportovců z jiných států.

Tabulka 4: Odměna za 2 zlaté medaile

Stát	Odměna
Česká republika	3 000 000 Kč
Spojené státy americké	942 400 Kč
Kanada	753 920 Kč
Německo	565 440 Kč
Rusko	18 848 000 Kč

Zdroj: vlastní

Obrázek 6: Výše odměn

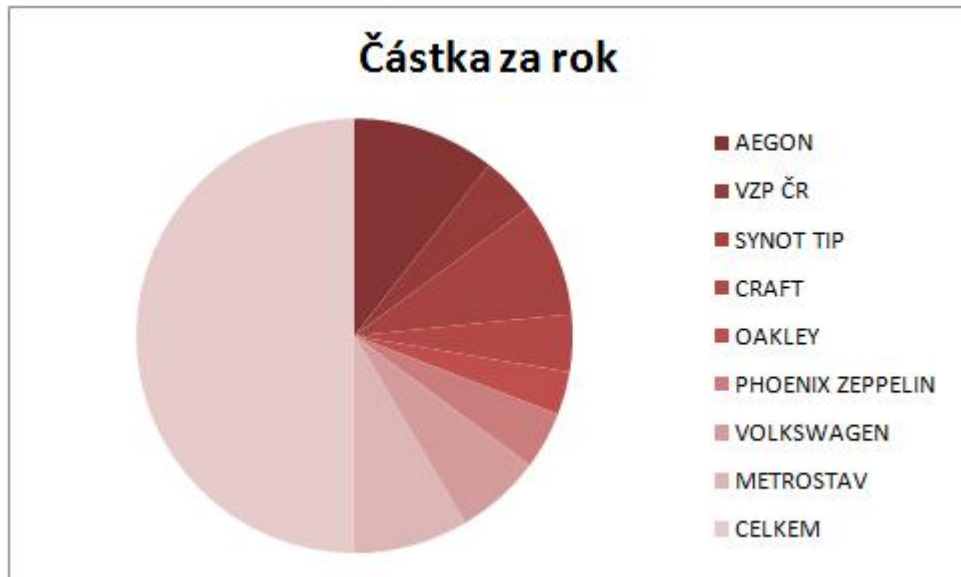
Zdroj: vlastní

Sponzorské peníze převažují v rozpočtu, pro názornější ukázkou předkládám hrubé částky vypsané dle sponzorů.

Tabulka 5: Sponzorské dary

Sponzor	Částka za rok
AEGON	2 500 000 Kč
VZP ČR	1 000 000 Kč
SYNOT TIP	2 000 000 Kč
CRAFT	1 000 000 Kč
OAKLEY	750 000 Kč
PHOENIX ZEPPELIN	1 000 000 Kč
VOLKSWAGEN	1 500 000 Kč
METROSTAV	2 000 000 Kč
CELKEM	11 750 000 Kč

Zdroj: <http://www.ahaonline.cz/clanek/sport/43021/martina-poklad-za-100-milionu-jaka-je-cena-zlate-olympijske-medaile-ve-vzduchu-se-vznaseji-pohadkove-cifry.html>

Obrázek 7: Sponzorské dary v grafu

Zdroj: vlastní

Co se týká finanční stránky, dalo by se napsat daleko více informací. Například cesta do zahraničí na světový pohár stojí v řádu sta tisíců. Jen ubytování všech členů může vyjít až na půl miliónu korun. Jednolůžkový pokoj stojí kolem 170 € za osobu. Dvoulůžkový pokoj se objednává a nejčastěji stojí 150 €. Letenka v mezitřídě do Kanady stojí cca. 40 000 Kč. Do toho je nutné započítat půjčované aut, pronájmy ledu, stravování a mnoho dalšího. Tyto částky je pak nutné vynásobit až 9 krát. Protože tolik členů má NOVIS team.

Z toho plyne, že sportování na vysoké úrovni něco stojí a každý, kdo se chce udržet na vrcholu, musí být neustále „středem zájmu“, aby ho sponzoři měli zájem finančně podpořit. Dále je pro sportovce velice důležité, mít kolem sebe tým lidí, kterým důvěřuje a může jim přenechat shánění financí prostředků na starosti. V případě Martiny Sáblíkové se o veškeré finanční věci stará její trenér, již několikrát zmiňovaný, Petr Novák.

9. Závěr

Asi bych mohl vysvětlit, proč právě moje volba padla na tyto čtyři sportovce a ne na někoho jiného. Co všechno je spojuje? Čím jsou výjimečnější než ostatní? Každý sportovec má svoji metu postavenou jinde. Ale asi většina řekne, že olympijské zlato je nad všechna zlata. A já si vybral všechny, kteří svoji zlatou olympijskou medaili mají a ne jednu, a ještě k tomu všemu jejich výkony jsou nezapomenutelné a někdy možná ani nezopakovatelné. Lidé znají jména sportovců, fandí jim. Každý má svého favorita nebo svůj tým, kterému drží pěsti. Ale je jen málo vyvolených, kterým fandil celý národ či celý svět. Ve správném sportovním fandění by měly padnout všechny předsudky a ocenit by se měl výkon a snaha sportovce.

Mám sport rád i proto, že je to nejčistší boj. Ukáže se zde, jakou kdo má sílu, výdrž, motivaci, vůli, prostě všechny kladné vlastnosti člověka zde vyplují na povrch. Mělo by se hrát v duchu fair play. U sportu jde podvádět podpůrnými látkami a ty naštěstí umějí být odhaleny. Takže ve své základní podstatě zůstává sport čistý. Každý zde bojuje sám za sebe, musí ukázat, zda-li jeho vůle po vítězství byla větší než ta soupeřova. U všech vybraných sportovců byla vůle po vítězství nadprůměrná. Co jiného může táhnout sportovce k ještě lepším výsledkům? Bohužel někdy však ani silná vůle nestačí, ale to mí sportovci vůbec neřešili. Sami totiž věděli, že oproti jiným musí vynaložit veškerou sílu a motivaci, protože zázemí ke sportování neměli vždy tak pevné jako je samozřejmostí v cizině. A to ať se podíváme jak do minulosti, tak do současnosti. Ještě jedno mají všichni společné. Tréninkové postupy či metody čerpali z obyčejných zdrojů.

Připomeňme jmenovitě: Emil Zátopek, běhal v těžkých botách v oranici za každého počasí. Jarmila Kratochvílová zase tahala při běhu po dráze za pasem přivázanou pneumatiku. Jan Železný přehazoval různě těžkými a velkými kameny Jizeru. A v neposlední řadě Martina Sáblíková trénuje bez domácí rychlobruslařské dráhy a správný skluz piluje na prkně, které má mezi futry panelového bytu. Jsou tyto podmínky vhodné k vytvoření olympijských rekordů? A přeci se tak stalo. Pravděpodobně stále důležitější je osobnost sportovce a vše ostatní je druhotné. Samozřejmě je potřeba mít kolem sebe jistotu a pohodu, to pomůže sportovci, aby se tak mohl soustředit jen na vlastní výkon. Ale stejně mi nakonec z toho vyplývá, že to člověčenství a srdíčko vítězí. A to všichni čtyři měli či stále mají. Bohužel Emil Zátopek už není mezi námi, ale jeho poselství urputného závodníka tu bude žít dál a budou si ho předávat závodníci mezi sebou. Slova: „Když nemůžeš, přidej“ jsou nesmrtelná.

U Jarmily Kratochvílové a Jana Železného budeme doufat, že se jim podaří z nových talentů vykřesat takový diamant jako byli oni sami. A olympijské hry v Londýně nám ukáží, jestli jejich započatá trenérská práce přinese své ovoce. Martině Sáblíkové budeme držet pěsti, aby jí vydrželo zdraví a pořád taková motivace stále se zlepšovat a dělat sobě i lidem radost. Olympijské zlato zářilo všem čtyřem na krku a věřím, že byli rádi, že ho vybojovali pro sebe i naši zemi. My jsme pyšní, že máme takové sportovce. Budeme si přát, aby se takových nadaných, talentovaných, pracovitých, skromných a čestných sportovců ještě mnoho narodilo.

10. Seznam použité literatury

- ANON, 2010. Historie sportu v ČR a důležité sportovní organizace. In: *Česká Republika* [online]. [vid. 2012-04-04]. Dostupné z: <http://www.czech.cz/cz/66618-historie-sportu-v-cr-a-dulezite-sportovni-organizace>
- ANON, 2007. Jan Železný. In: *Český atletický svaz* [online]. [cit. 2012-04-03]. Dostupné z: <http://www.atletika.cz/reprezentace/medailony-atletu/jan-zelezny-1/>
- ANON, 2010. Sáblíková získala rychlobruslařského Oscara, In: *Idnes* [online]. [vid. 2012-04-04]. Dostupné z: http://sport.idnes.cz/sablikova-ziskala-rychlobruslarskeho-oscara-jako-pata-zena-v-historii-1mr-/sporty.aspx?c=A100410_105233_sporty_ald
- ANON, 2010. Světový rekord Jana Železného v hodu oštěpem platí už 15 let. In: *Český atletický svaz* [online]. [vid. 2012-04-04]. Dostupné z: <http://www.atletika.cz/rozhovor-mesice/rozhovor-mesice-jan-zelezny/>
- ČÁSLAVOVÁ, E., 2009. *Management a marketing sportu*. 1. vyd. Praha: Olympia. ISBN 978-807-3761-509.
- ČÁSLAVOVÁ, E., 2000. *Management sportu*. Praha: East West Publishing Company. ISBN 80-721-9010-5.
- Esquire*. Praha: Stratosféra, 2011, roč. 2011, č. 12. ISSN 1211-4006.
- FAFEK, E., ŠUSTEROVÁ-FAFKOVÁ, M., HRABICA, Z., 2001. *Emil Zátopek a sport objektivem Emila Fafky a jiných*. 1. Vyd. Třebíč: Akcent. ISBN 80-726-8140-0.
- GREXA, J., STRACHOVÁ, M., 2011. *Dějiny sportu: přehled světových a českých dějin tělesné výchovy a sportu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-802-1054-585.
- JIRKA, J., 1997. *Sto let královny*. Olomouc: Česká atletika. ISBN 80-858-9311-8.
- KRATOCHVÍLOVÁ, J., KVÁČ, M., 1985. *Čekání*. Praha: Olympia. ISBN 27-053-85.
- NOVÁKOVÁ, M., 1999. *Český olympismus-100 let*. 1. vyd. Praha: Olympia. ISBN 80-703-3579-3.
- PACINA, V., 2006, Kratochvílová: krásná pohádka o světici?. In: *Idnes* [online]. [vid. 2012-04-03]. Dostupné z: http://sport.idnes.cz/kratochvilova-krasna-pohadka-o-svetici-d9a-/atletika.aspx?c=A060816_103316_atletika_no

- PROCHÁZKA, P., 2003. Kratochvílová vychovává své nástupkyně. In: *Idnes* [online]. [vid. 2012-04-03]. Dostupné z: http://sport.idnes.cz/kratochvilova-vychovava-sve-nastupkyne-ffz-/atletika.aspx?c=A030108_110423_atletika_par
- SÁBLÍKOVÁ, M. 2010. Martina Sáblíková [online]. [vid. 2012-04-04]. Dostupné z: <http://www.martinasablikova.cz/martina-sablikova>
- SOMMER, J., 2003. *Malé dějiny sportu* 1. Vyd. Olomouc: Fontána. ISBN 80-733-6116-7.
- SMOLA, V., 2011. Martina Sáblíková získala další trofej: pasovali ji na rytířku vína. In: *Idnes* [online]. [vid. 2012-04-04]. Dostupné z: http://brno.idnes.cz/martina-sablikova-ziskala-dalsi-trofej-pasovali-ji-na-rytirku-vina-1dh-/brno-zpravy.aspx?c=A110328_1556629_brno-zpravy_bor
- STREICHSBIER, R., 2010. *Martina Sáblíková: zázrak na bruslích*. 1. Vyd. Brno: Jota, ISBN 978-80-7217-737-0.
- ŠUPICH, Z., 1986. *Zátopek a ti druzí*. Praha: Olympia. ISBN 27-042-86.
- ŠVANDOVÁ, Z., 2002. *Úvod do marketingové komunikace*. 1. Vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN 80-708-3637-7.
- URBÁNEK, J., 2006. Emil Zátopek. In: *Atletickýtrenink* [online]. [vid. 2012-04-03]. Dostupné z: http://www.atletickytrenink.cz/Slavni_atleti/zatopek.php
- VITOUŠ, P., 1994. *Jan Železný*. 1. Vyd. Praha: Svoboda. ISBN 80-205-0396-X.
- WALDAUF, J., 2007 *Sokol: malé dějiny velké myšlenky*. 1. vyd. Luhačovice: Atelier IM. ISBN 8085948672.

11. Přílohy

Jan Železný rozhovor Esquire

„Je považován za nejlepšího oštěpaře všech dob. K jeho patnáct let starému světovému rekordu se dosud nikdo ani nepřiblížil. Je také atletickým trenérem roku, zástupcem ČR v mezinárodním olympijském výboru a mezi sportovci uznávanou autoritou. Před jeho výčtem úspěchů si doslova sednete na prdel. Přitom je to úplně normální chlápek, který sedne k baru, zapálí si cigáro a pobaveně se zeptá, jestli se dnes budeme bavit o ženských.

Koukám, že máte výbornou náladu. Přitom sportovci novináře většinou nemusejí...
Novináři vadí jen pitomcům. Je to symbióza. Novináři potřebují sportovce a naopak. A to samozřejmě platí i pro jiné obory. Jsou i novináři, kteří mně na první pohled nesedli, ale i tak jsem se s nimi vždy bavil. Jako každý jiný sportovec jsem potřeboval popularitu a novinář nakonec jen dělá svou práci.

Ne všichni sportovci to vidí jako vy. Vzpomeňte třeba na dlouhé oficiální „mlčení“ fotbalové reprezentace... - *To považuju za nebetyčnou hloupost. Ale tým jde za svým vůdcem a ten takto rozhodl. Pavel Nedvěd byl bezpochyby skvělý fotbalista, ale jinak si o něm myslím své.*

Fotbalový národák dělá poslední dobou mimo hřiště jen ostudu. Těch afér je nějak moc. Někdy to vypadá, jako by fotbalisté neměli všech pět pohromadě... - Znam dost fotbalistů, kteří jsou jak inteligentní, tak skvělí kluci. Pavel Kuka, Vláďa Šmicer... A dnes třeba Petr Čech. Jakmile se objevil ve velkém fotbale, bylo jasné, že přišla osobnost.

Vy jste také osobnost a s tím jsou spojeny i mnohé další věci, jako akce ve společnosti mnoha krásných žen. Jak to zvládá otec velké rodiny (Jan Železný má čtyři děti)? - *Ženský se mi vždycky líbily. Jsem rád, že jsou na světě. I když někdy si říkám, že je vymyslel někdo úplně šílený. Jsou tady snad jen proto, abychom se my chlapi nenudili.*

Stávalo se vám často, že jste byl ženami „loven“? - *Stane se to. A nedokážu si představit chlapa, jemuž by taková pozornost vadila. To bych musel být jinak založený, což já nejsem. Samozřejmě jsem byl celou kariéru ženatý, a kdyby to zacházelo někam dál, manželce by to vadilo. To je jasné.*

Vaše manželství vydrželo celou náročnou sportovní kariéru, ale jakmile jste skončili s oštěpem, přišel rozvod. Znamená to, že odloučení manželství prospívalo? - Asi přišel čas, kdy náš vztah přestal dávat smysl. Pro mě je důležité, že jsme byli oba rozumní a dokázali jsme se rozejít slušně a neodnesly to děti. Nechápu, když se dva znenávidí tak, že to odnesou děti.

Rodina je pro vás asi hodně důležitá... - Asi bych se označil jako rodinný typ. Ale zároveň jako nerodinný. Děti mi občas říkají, že jsem těžký případ. Že jsem na ně tvrdší než na ty ostatní. Ale to asi vychází z toho, jak člověk přistupuje sám k sobě. Ale s dětmi jsem vždy vycházel a určitě mě nevyčerpávají, to spíš dospělí.

Bývalá manželka toho s vámi musela hodně vydržet. Moc doma jste nebyl. - Byla taková doba. Jezdilo se vlaky, autem to tehdy dost dobře nešlo. Dnes si to po pravdě řečeno nedovedu představit. Rozdílů bylo tehdy víc. Nedalo se jen tak odjet trénovat do zahraničí. Možná byla nějaká Itálie, ale museli tam jet všichni a házelo se klidně na sněhu. Teď jde jen o to mít peníze, a každý si může postavit přípravu, jak potřebuje.

Jak jste se dostal k vrcholovému sportu – To bylo zcela automatické. Vyrůstal jsem ve sportovní rodině. Oštěp jsem dostal do ruky už v kočárku. Nic jiného než sport jsem asi ani dělat nemohl.

Jako malý jste však byl hodně nemocný, menší a slabší než ostatní děti... - Možná i proto mě rodiče nikdy k ničemu netlačili. Jako malý jsem byl věcně za barákem, hráli jsme hokej, potom jsem začínal s házenou, hrál jsem fotbal... Myslím, že jsem byl už tehdy na sport dost šikovnej, a tak to nepokazily ani neustálé záněty dýchacích cest a další potíže. Často jsem byl v nějaké ozdravovně, měsíc jsem trávil v jeskyni, ale to se spíš odrazilo v tom, že jsem měl další důvod něco se sebou dělat.

Jako oštěpař jste proslul dokonalou technikou. Neměl jste sílu jako soupeři, ale házel dál... - Na tom měl zásluhu můj otec. Byl to výborný trenér a dal mi ty nejlepší technické základy. Upřednostňoval techniku přirozenou cestou, využití schopností těla, než hned dělat nějaké surové věci. V devatenácti, když jsem šel na vojnu do Banské Bystrice, jsem měl techniku tak špičkovou, že se na ní nedalo nic zkazit. Dnes dělá hodně lidí chybu, že nejdříve chytí do ruky činky a makají na fyzičce, než aby se zaměřili na techniku. Posilují, ale pohyb nemají zvládnutej. To dopadá většinou špatně.

Na olympiádu do Soulu v roce 1988 jste odjížděl jako favorit, ale posledním hodem soutěže vás přehodil Fin Korjus. Srazila vás hodně tak krutá porážka? - V tom momentu to byla tragédie. Ale člověk je mladý a ví, že to nebyla jeho poslední olympiáda. Ale štvát mě to muselo. Přijít o zlato v posledním pokusu o šestnáct centimetrů, to je docela smůla. Škoda je to také proto, že jsem mohl mít čtyři zlaté ze čtyř olympiád za sebou, což mají tuším jen dva atleti (sprinter Carl Lewis a diskař Al Oerter). Takhle ta jedna stříbrná trochu zaniká. Když se řekne Železnej, jsou tam tři zlaté. Ale také mě to něco naučilo. Od té doby jsem si už nikdy nenechal gratulovat před koncem soutěže.

Před další olympiádou vás trápily první vážnější zdravotní problémy. Měl jste prasklé dva obratle... - Začaly mě opravdu hodně bolet záda. A přišlo se na to až po dlouhé době. Byla to jakási specifická únavová zlomenina. Nic neobvyklého. Mohlo se to stát při jakémkoli prudším pohybu.

A pak už jste byl poměrně často zraněný. Bud' se psalo o vašich vítězstvích, nebo o zraněních. - Celou kariéru mě trápily problémy se zády a kromě těch obratlů jsem spadl a zničil si rameno a ke konci kariéry mě hodně bolela achilovka. Ale to už bylo spíš opotřebením organismu. Na to, že jsem závodil na vysoké úrovni 25 let, jsem, myslím dopadl docela dobře.

Pád při tréninku a přetrhané vazy v rameni přišly v roce 1998 dva roky poté, co jste hodil světový rekord, a vypadalo to na konec kariéry. Přesto jste byl zázračně rychle zpět. - Existovala varianta, že už nikdy nebudu závodit. Ale změnil jsem techniku a zase to šlo. Samozřejmě světák jsem už hodit nemohl, ale přes devadesát to šlo. To jsem považoval za velký úspěch.

Nezpůsobila častá zranění paradoxně to, že jste nakonec měl delší kariéru než drtivá většina jiných sportovců? - Když jsem měl jako celkem hodně mladý prasklé obratle, pochopil jsem, jak se musím jako vrcholový sportovec chovat, a také to, jak by mi sport hrozně chyběl. Do té doby jsem všechno bral jako samozřejmost. Nebyl jsem dost cílevědomý, příprava nebyla důsledná a regeneraci jsem často šidil. Zranění mi pomohla vyselektovat lidi kolem sebe a jít tou nejlepší cestou.

Pocítujete dnes následky tak vážných zranění. Vstáváte z postele jako vysloužilý veterán? - Je to až paradoxní, ale vůbec. Vím, že někteří bývalí sportovci na tom nejsou nejlépe, ale mě

od ukončení aktivní kariéry nic nebolí. Z postele tedy moc hbitě nevylézám, ale to je spíš proto, že nenávidím vstávání. Jsem noční typ, před jednou hodinou jdu spát málokdy.

Když zhodnotíte svou kariéru, je tam něco co se vám nepovedlo? - snad jedna věc. Že jsem nepřehodil sto metrů. To je taková hranice snů a neměl jsem k ní daleko.

Nikdy jste nebyl ani nařčen z dopingu, přesto jste musel trpět neustálé kontroly dopingových komisařů. Vnímali jste je jako narušení přípravy, nebo jako dobrou věc? - Z hlediska sportovce to není dobrá věc. Je to otravný. Musíte psát tři měsíce dopředu, kde budete. A když se vám náhle změní plány, nejdřív ze všeho musíte měnit svůj rozpis. Kdybyste to spletli, následuje okamžitě distanc.

Takže když máte třeba nečekanou rodinnou oslavu, musíte to hned psát dopingovým komisařům? Přesně tak. Hned musím změnit, že od dvanácti do pěti nebudu v Praze, ale u rodičů. Kdybych tam jel a nechal to být, mohl by z toho být obrovský průser.

Když tedy vrcholový sportovce sbalí v baru ženskou, tak musí hned napsat do rozvrhu, že nebude spát doma? - To není přehánění. Měl by to napsat, jinak si koleduje o dlouhý zákaz činnosti.

Takže dopingové kontroly brání navazování vztahů? - Tak dnes je to trochu mírnější, než to bývalo dřív. Je to myslím, tak, že musí napsat dvě místa, kde v týdnu budou. Ale je to stále hodně nepříjemné. Mohou kdykoli přijet a začít vám odebírat vzorky. Když tam jsou navíc nějací příliš profesionální lidé... Třeba si pamatuje, že začali mít přiblblý řeči, když jsem si šel do kuchyně pro vodu, a že musí jít se mnou.

Federace tvrdí, že bez tvrdých kontrol by boj s dopingem nemohl být úspěšný... - Je to nutné zlo. Ale nejsem přesvědčený o tom, že všude ve světě je to stejně jako u nás. Jsme malá země a jinde nejsou sportovci tak lehce dosažitelní a jsou místa, kam se dopingoví komisaři určitě radši ani nevydají.

Jak moc by se dalo ovlivnit výkonnost v hodu oštěpem? - Jsou atletické disciplíny jako sprinty nebo hod koulí, kde navyšování fyzicky a síly má větší význam. Oštěp je specifický. Je v něm skloubeno více věcí dohromady. Síla není rozhodující, zásadní je technika. Oštěp je určitě hodně čistej. A většina sportovců nic nebere. Bohužel doplácí na to, že se píše o sportu pošpiněném dopingem.

Říkáte, že většina sportovců nic nebere, ale například o cyklistice hodně lékařů tvrdí, že není reálné, aby člověk podával takové výkony jen na základě tréninku. - Cyklistika je hodně specifická. Je to strašně náročný sport s enormním zatížením na organismus. Nechci polemizovat, zdali něco berou, nebo ne, to vědí jen ti cyklisté, ale z pohledu sportovce je těžko pochopitelné, jak dokážou jezdit denně třeba dvě stě kilometrů v téměř maximálním tempu a extrémních podmínkách, pak přes noc zregenerovat a jet znova. Věřím, že používají třeba kapačky a dostávají do sebe energii i jinými cestami než jídlem. Cyklisté jsou k tomu v podstatě nuceni. Je to byznys a zkrácení nebo zjednodušení etap by přineslo pokles atraktivity. A bohužel to odnášejí sportovci.

Jste čtyřnásobným sportovcem roku, nedávno jste byl vyhlášen atletickým trenérem roku. Hodně vás to potěšilo? - Já podobné ankety moc nemusím. Je to hezké, ale často to ocenění je založeno na povrchním dojmu. Navíc v atletice není trenér důležitý jako třeba ve fotbale. Spíš pomáhám atletům k jejich výkonům, ale v závodech si to musí vybojovat beze mě. Beru to spíš jako ocenění pro celý náš sport. Dobrý trenér musí mít hlavně štěstí, aby mohl trénovat někoho talentovaného.

Před dvěma lety se psalo o tom, jak jste na tréninku ukazoval svým svěřencům techniku a jen v teplákách jste přehodil jejich nejlepší výkony sezony... - To je pravda. Nějak jsem se vyhecoval a hodil nějakých 85 metrů. Doted' to nechápu. Asi se tělo zbláznilo, vzpomnělo si na aktivní roky a zafungovalo. Je to důkaz, že jak jednou důkaz, že jak jednou techniku hodů máte, tak ji neztratíte. Ale dnes bych už určitě kluky nepřehodil.

A světovou rekordmanku v oštěpu žen Barboru Špotákovou? - S Bárrou se to srovnávat nedá. My máme oštěp osmisetgramový, ženské o 200 gramů lehčí. Nezdá se to, ale je to obrovský rozdíl. Takže tu bych ještě přehodil.

Světový rekord Špotákové má hodnotu 72,28 metru. Zkoušel jste, jak daleko byste s jejím oštěpem hodil vy? - Jen jsem to zkusil a bylo to něco za sto metrů. V optimální formě před pár lety tipuju tak sto dvacet metrů.

Od roku 2004 jste zástupcem Česka v Mezinárodním olympijském výboru. Jak vidíte jako funkcionář problémy lyžařského šampionátu v Liberci? Jaký podíl měla na finančním krachu Kateřina Neumannová? - Netuším, nakolik o všem věděla. Ale musíte vzít v úvahu, že v Česku všechno skončí navyšováním rozpočtu. Bez toho se žádná akce neobejde. Kateřinu

ukecali lidé kolem ní a politici, aby do toho šla. Bylo absurdní, jak poté, když se všechno provalilo, od ní dávali ruce pryč. Myslím, že sama teď toho kroku hrozně lituje, a jsem přesvědčen o tom, že kdyby se nejmenovala Neumannová a v čele šampionátu byla nějaká bezejmenná osoba, dávno by se na to zapomnělo. Už by to pro novináře dávno bylo nezajímavý.

Takže její sláva ji potopila? - Katka je jednoduše zajímavé téma. Vy novináři píšete tak, aby se to prodávalo. A Neumannová jako neúspěšná pořadatelka bylo téma vhodné, aby se toho všichni chytli. Sice to zní trochu blbě, ale rozkrádají se tady desítky miliard, takže těch sto milionů dluhu, co při šampionátu v Liberci vzniklo, to je pouze kapka v moři. Kdyby tehdy nepadla vláda, zaplatilo by se to ze státního. Ale vláda padla a ta další dávala od šampionátu v Liberci ruce pryč.

Kandidoval jste v roce 2005 na předsedu Českého olympijského výboru, ale nevyšlo vám to. Litujete, že jste tehdy do volby šel? - Nelituji ničeho. Naopak. Otevřelo mi to oči. A zčásti mě to dokonce zachránilo. Když pak člověk vidí, jak systém funguje a jak je všechno s něčím provázené, je rád, že se toho nemusí účastnit. Konečně jsem si o sobě také přečetl nějaké negativní věci (smích). Díky tomu že mě nezvolili, mohu dělat, co mám rád, a mám život relativně jednodušší. Nicméně stále jsem ve sportovní diplomacii, jsem členem MOV, takže občas nakouknu i do českého.

Mluvíte o zákulisní provázanosti. Mohl byste označit někoho, kdo byl hlavní příčinou, že jste se nestal šéfem ČOV? - S tím nemám problém. Byl to pan Hušák. Zejména tomu jsem se nehodil do plánů. Jednoduše jsem byl pro něj nečitelný a tak radši podpořil lidi, s kterými již měl zkušenosti.

Co byste změnil na českém sportu. Na systému, který už nedokáže vychovávat talenty v takovém množství jako dřív. - Myslím, že systém je dobrý. Není nastavený špatně. Ale nemáme kde brát. U mládeže nejsou kvalitní trenéři. Zadarmo to totiž nikdo dělat nechce. A potom chybějí peníze sportu jako takovému. Sport se u nás dostává do pozadí. Není to vhodná investice. A když někde něco chybí, vezme se to z něj. Nikdo však nevidí to, kolik peněz sport přináší. Existují studie, které dokazují, že peníze investované do sportu stát dostane zpět. A nejen z mezinárodních soutěží, ale i z toho, že lidé si kupují ty maratonky. Sportující lidé jsou zdravější, nejsou obézní, jsou praceschopnější a méně tedy stojí. Jenže místo investic do

sportu a výchovy talentů se dělají přihlouplé billboardy typu „Pijte mlíko, budete zdraví“, na který si pokaždé jen někdo namastí kapsu.

Tohle ale u nás nikdy nemůže projít. Návratnost investic do sportu je až příliš dlouhodobá, aby v Česku prošla. Volební období je mnohem kratší... - Pak by měli ty lidi vyházet z oken. Když politik nepřemýšlí z dlouhodobého hlediska, tak přemýšlí blbě. Jen takovým myšlením se může něco změnit. Politici musí připravit systém, plánovat, a ne hledat krátkodobá řešení. Ti dnešní jsou jako člověk, který si půjčí od banky na blbou dovolenou a pak najednou v dluzích a řeší, kudy kam.

A jak z toho ven? - Když se bude všechno stále zhoršovat, lidé se naštvou. Opravdu naštvou a pak přijdou změny. Lidé nejsou šťastní. Jen si půjčit, vydělat, splácet.... Žijí pod obrovským tlakem. A když potom kolem vidí ten bordel, musí být naštvaní.

A kdy přijde ten okamžik a lidé v Česku se opravdu naštvou? - Myslím, že od toho už nejsme daleko. Pomaloučku to všude bublá. Krize je a bude se zhoršovat. Já se pohybuju mezi obyčejnými lidmi a vidím, že hodně z nich je už na hranici existenčního minima. Naši politici jsou vytrženi ze světa. Žijí v určitém vakuu mezi podobnými lidmi a nevnímají, jak to skutečně funguje. K nim se nabalí poradci, kteří jim mažou med kolem huby, a politici pak ztrácejí smysl pro realitu. Svým způsobem za svá chybná rozhodnutí ani nemohou.

Média z vás vytvořila sportovní autoritu, morální personu. Připadáte si tak? - Měl jsem to štěstí, že mě média do této role postavila. Je to lepší, než kdyby o mně novináři psali, že jsem hajzl. Média mají velkou sílu a určují to, co si o vás lidé myslí. Já to považuju spíš za náhodu, kdyby ze mě chtěli udělat darebáka, tak ho udělají. Podívejte se na tu Katku Neumannovou, tu posílali div ne na Hrad a během pár týdnů na ní házeli špínu.

Jak takový morální vzor slavil po úspěšných závodech? - Klasicky. V hospodě jsem si dal nějaké to pivo. Někdy i víc. Je zajímavé, že výsledek závodu měl velký vliv na to, jak se dá parit. Když byl člověk rozbitej a zničeněj, skolilo ho pár piv a mohl jít spát. V euforii se dalo zvládnout cokoli. Ale samozřejmě po závodě, před závodem jsem nikdy nepil.

Před závodem opravdu nikdy? - Určitě jsou sportovci, kteří to dělají a pro které to není problém. Ale já to nikdy neudělal, prostě bych pak neměl šanci. Pokud chcete bejt dobřej musíte pít, jen když vám to na to sto procent nemůže nějak ublížit. Jít do hospody před závodem, to už musíte být trochu tupec.

Je možné také zkombinovat kouření a vrcholový sport? - Já jsem kouřil vždy. I když vím, že je to svinstvo a považuju to za svou největší pitomost. Na druhé straně musí občas člověk být svůj. Mít něco, co se úplně nenosí.

Je pravda, že tělo vrcholového sportovce dokáže několik cigaret denně odbourat, jako by ten člověk nikdy nekouřil? - Při fyzické námaze se určitě může něco odbourat. Ale ne úplně. Já měl vždy problémy s průduškami a kouření tomu určitě nepomáhá. Ale byl jsem oštěpař a mohl jsem kouřit, jsou sporty, při kterých by kouřit opravdu nešlo. Mně to naštěstí nevadilo a chutná mi to. I když víme, že je to takové to chození se džbánem, než se ucho utrhne.

Nikdy jste nepřestal? - Nekouřil jsem celý rok. Chtěl jsem házet ještě dál. Aby bylo vše ještě dokonalejší, ještě lepší. Ale poté jsem si urval to rameno a téměř musel skončit se závoděním. To jsem si řekl, že dělám všechno pro to, abych byl nejlepší, a je to k ničemu. Takže jsem šel z nemocnice a zase si zapálil.

Co plánujete, až skončíte s trénováním? - Nevím, co budu dělat v sedmdesáti. O tom rozhodne zdraví. Doufám, že nebudu patřit mezi lidi, kteří nedokážou vše zabalit a do poslední chvíle makají a vydělávají peníze. Až vydělám tolik, abych se mohl na všechno vykašlat, tak to udělám. Všechny stresy nechám za sebou. Věřím, že to dokážu“.⁵⁷

---

⁵⁷ Esquire. Praha: Stratosféra, 2011, roč. 2011, č. 12. ISSN 1211-4006.